

DOMOLJUB

Stane 38 Din za celo leto, za inozemstvo 60 Din. Posamezna številka 1 Din. Prostor ene drobne vrstice v inseratnem delu stane 10 Din. — Naročnina Dopise in spise sprejema u r e d n i št v o »Domoljub«. — Telefon 25-49. inserate in reklamacije sprejema u p r a v a »Domoljub«. — Telefon 29 92

Farizejstvo pri kmetijskih vprašanjih

V kmetijstvu imamo zelo opasne, po-barvane dvoonožne škodljivce, o katerih naš kmet premalo vodi račune, kljub temu, da so mu že prizadejali milijonske škode. K temu vprašanju se bomo še povrnili, ker ne moremo več dalje trpeti, da bo naše kmetijstvo še nadalje propadalo. Zaenkrat opozarjamo naše gorenjske zadrugarje, zlasti mlekarje in sirarje, naj bodo pazljivejši.

Da smo se lotili tega vprašanja, je nam dala povod »Gruda«, glasilo kmečkih fantov in deklet. (Glej letošnji številki 7.8., str. 1711) »Poslušajte, kaj govorim in učim ter ravnajte se po tem. Ne glejte, kar jaz delam slabega, ampak poslušajte le moje besede.« — Tako govori učeni zadrugar.

»Potreba kmetijskih zbornic je na dlani, saj najdemo slične ustanove po vseh naprednejših državah, ki zastopajo kmeta napram oblastem in javnosti. Kot nekaj vzor naj nam bo »Bauernbund« v Švici, ki prav za prav ni zbornica, ampak samo kmetijsko zastopstvo. Da nimamo Slovenci tega, je krivda v tem, ker ne kaže kmet dovolj stanovske zavesti, zrelosti in solidarnosti. Vodstvo takih ustanov mora biti prodvsem sposobno, pa bo šlo. Treba je tudi depolitizirati vse kmetijske ustanove in jih izročiti mlajši kmetijski organizaciji v vodstvo, ki je bolj idealna in sposobna za to delo.«

Tako nekako se glasi prerokovanje, katero naj si naš kmet vzame k srcu.

Kaj pa je bila Kmetijska družba do nekako l. 1925, dokler je niso pričeli politični nasilneži ugonabljeni, ki so imeli vse drugo pred očmi, kakor koristi kmeta. Poklon »Zaščuki« in Društvu kmečkih fantov in deklet ne bo izbrisal usodepolnega koraka, ki ga je učeni zadrugar storil s Kmetijsko družbo! Neznašna klika je popolnoma onemogočila sodelovanje pravih kmetov pri Kmet. družbi s tem, da je ugonobila 167 let staro, prostovoljno zastopstvo slovenskega kmeta, ki mu je tako zaupal in ga spoštoval. Še danes trdijo bivši stari člani, da je imela družba več ugleda, je bila bolj spoštovana in je več storila za pospeševanje kmetijstva, kakor vse današnje ustanove skupaj. Govoriti sedaj o depolitizaciji kmetijskih organizacij, je gotovo več kot lastna obsodba početja takih ljudi. Govoriti o čednostih, ki so last drugih, je zares smelost in neznačajno lizunstvo, ki je dika takih nevidnih zadrugarjev našega kmeta. Zapeljivec se prikazuje v raznih podobah, stoji zapisano! Skrbeli bomo, da se zopet ne vrine v naše vrste.

Naš kmet naj presodi grdo zavijanje, da je nezrel in nezaveden ter naj obračuna

enkrat s takimi ljudmi, ki po vetru plašč obračajo. Zakaj je prišlo do izpremembe pri Kmetijski družbi, vemo vsi prav dobro. Dikalo je milijonsko premoženje, ki ga je tekom stoletja s tako ljubeznijo spravil skupaj slovenski kmet v svojo družbo.

Ne samo strokovne organizacije je depolitizirati, temveč tudi zadruga in tudi kmetijsko pospeševalno službo. Dovolj je bilo za-

lostnih primerov, da so držali mlekarjem politični shod, da so proglašali dobre plemenjake za nesposobne, ker ni bil rejec-gospodar državotvoren element, odnosno jih sploh niso ocenjevali, ker je bil gospodar »punktač«.

Vse to imamo zapisano in ne bomo pozabili. Povemo pa na vsa usta, da hočemo staro Kmetijsko družbo nazaj. Naš kmet je dovolj zrel, sposoben in zaveden, da bo vzel to svojo staro ustanovo v svoje roke. Dovolj je farizejstva posebno od take gospode. Ker nima naš kmet svojega zastopstva, ga bo zopet našel v svoji stari Kmetijski družbi.

Svoboda

Svoboda je človeška pravica in po vseh pravnih razlagah spada celo k osnovnim človeškim pravicam. Poleg tega je svoboda najosnovnejši element vsake človeške družbe, pa naj bo ta družba privatna in po obsegu majhna (društvo, družina) ali pa javna in na širših osnovah, kakor je n. pr. država. Svoboda je pravna dobrina, do katere ima pravico tudi vsak poedinec. Saj si človeka brez svobode prav za prav ne moremo misliti. A ta misel o svobodi nas ne sme zavesti do zaključka, da je svoboda tak element človeškega življenja, ki bi v družbenem in v družabnem življenju sploh prišel v nasprotje z ostalimi prvinami in dobrinami družbe. Prav s te strani je zanimivo premetriti svobodo. Človek, ki je v davni zgodovini imel popolno svobodo, jo je v poznejše družabno življenje vnesel tako sveže in močno, da so pred njegovo svobodo pozneje klonile vse druge družabne sile in moči. Vendar pa svoboda nikoli ni zanesla v družabni red razdora. Vzburkanost je nastala vselej le tedaj, kadar se je pojavilo kaj, kar je bilo svobodi v škodo. Ta politična resnica je postala tako važna, da so jo v moderni državi začeli ceniti na najobčutljivejši način: vsi moderni kazenski zakoniki priznavajo svobodo kot pravno dobrino, stavljajo jo jo vzporedno s človeškim življenjem, odločno

jo varujejo, omejujev svobode v večjem obsegu dopuščajo le v slučajih, če je zakon res hudo kršen.

Pa je to čisto naravno. Saj svoboda temelji v naravnem zakonu. Svobodo je pustil človeku njegov Stvarnik. Pustil mu je svobodo kot njegovo pravico, da o svoji usodi sam odločuje. Svobodna volja je velik dar od Boga. Človek je popolnoma odvisen od svojega Stvarnika, vendar sam odločuje o svoji usodi: ali bo hotel pridobiti večno plačilo ali večno kazen. Svoboda je torej ena najosnovnejših pravil, dana človeku od Boga.

Vendar pa morebiti nobena od človekovih pravic ni bila tolikokrat in tako hudo žaljena in pogažena kakor ravno svoboda. V različnih časih različno — kakor vse take in podobne stvari. Stari vek je imel suženjstvo, kjer je bil človek oropan vsega, srednji vek je imel v svojem fevdalnem sistemu tudi sužnje, čeprav ne v pravem pomenu, posebno kmet ni bil svoboden, graščaku je do nedavnih časov krivil svoj hrbet in mu tlačani, izročeni mu je bil na milost in nemilost. Moderni vek je pa prinesel tudi moderne sužnje, ki sicer nimajo suženjanih rok, a radi tega niso nič manj sužnji.

Seveda se je v vsakem času našlo več ali manj utemeljeno ali zopet plehko opravičilo

Gospodinja, katera hoče čisto prati in pri tem vendar perilo varovati, pere z Gazelo!

TERPENTINOVO MILO
GAZELA
pere zares čisto

Kaj pa zaščita vlagateljev?

Toliko se je že pisalo o zaščiti dolžnikov — en načrt spodrine drugega — vlagateljev — pa nihče ne spomni. In vendar je za vlagatelje to vprašanje prav tako pereče kakor za dolžnike.

Leta in leta sta se gospodar in gospočinja trudila, si marsikaj celo zelo potrebnega pritrjala, samo da bi nekaj prihranila. In kar sta prihranila, sta brž v domačo hranilnico nesla, da bi imela ondi nekaj procentov. Prva punčka odrasla, treba bo do to šteti. Potem druga, tretja. Sedaj so vse tri dorastle, iz hranilnice pa ne morejo dobiti niti toliko, da bi jim mogli oče kupiti poročno obleko!

Ta in oni je z velikim samozatajevanjem zapustil dom, šel čez široko lužo v Ameriko. Sreča mu je bila mila. Čez nekaj let se povrne s trdo prisluženimi dolarji. Brž je nesel skupiček v hranilnico češ, bom popravil gospodarska poslopja, orodje. Na, zdaj pa še toliko ne dobi, da bi mogel za živež potrebno kupiti. Poleg 100.000 Din imetja mora naravnost stradati. Ta in oni duhovnik si je ob pičlih dohodkih prihranil par tisočakov, češ, bom šel v pokoj, pa bom vsako leto nekaj tega porabil. Saj je znano, kako pičila je pokojnina duhovnika. Sedaj je nastopil čas, da bi si s prihranki lajšal življenje. Gre v hranilnico. Prosim, nakažite mi par kovačev.

— Prav nobenega denarja nimamo, dobi za odgovor.

Vsaka zaščita dolgov računa na dolgoročno vračila. Moj Bog! Če bodo dolgoletna vračila, bodo tudi dolgoletna izplačila vlog. Kaj meni pomaga, če bi mi hranilnica izplačala vlogo čez 15 let, ko bom že prah in pepel! Jaz zdaj rabim prihranek. Prišla je bolezen, da se ganiti ne morem. S čim naj plačam zdravnika, zdravila, potrežbo?

Oče je testamentarično naročil, da mora sin, ki je domačijo prevzel, pozidati pri hiši eno nadstropje, da bo imel še en sin in dve hčeri svoje stanovanje. Srečo je imel, da je dobil petično nevesto. A ... ko pa spet do zamrznjenega denarja ne more. Moje je, pa ni moje, oziroma rabiti ne morem.

Tako je. Mnoga bi se rada možila, ima denar, a do njega ne more. Zenin pa seveda gleda tudi na to, da bo kaj denarja priženil. Saj ima takoj toliko potrebnih neodložljivih izplačil — prepisne procente, ki so visoke, izplačilo sestram, ki hočejo doto itd.

Te tega sledi, da je to denarno vprašanje obojestransko. Kakor so dolžniki potrebni zaščite, prav tako, včasih še bolj, vlagatelji.

Na to mislite, gospodje pri zeleni mizi, kadar rešate to težko vprašanje.

Kaj so delali z našimi profesorji

Slovenska srednja šola je bila pri nas vedno čislana, zlasti gimnazije. Razmere, ki vladajo na srednjih šolah so v nemali meri slika, ki kaže, kakšna je kulturna stopnja našega naroda. Žal, da danes srednja šola ni več odprta za vse sloje naroda, kakor je bilo to prej. Kmečki stan, iz katerega so doslej prihli vsi veliki možje našega naroda, danes stroškov za šolanje ne zmore več. Najpridnejšim in najbolj talentiranim otrokom zaradi težkih gospodarskih razmer ni več dana možnost izobrazbe.

Razumljivo, da je bivši režim tudi srednjo šolo vzel na piko. Začasno ukinitenje ene gimnazije v Ljubljani je režimovcem dalo povod, da so profesorske vrste začeli čistiti in da so glavni delež tega čiščenja morali vzeti na svoje rame krščansko misleči profesorji, katerim so bile prizadejane vnebovpijajoče krivice.

Nasilstva nad profesorji lahko delimo v tri skupine: v predčasne upokojitve, v prestativte v druge kraje in v odpuste iz službe. Prvo, drugo in tretje je krivica! Penzionistov

za nasilje proti svobodi. Včasih so amatrali za sramoto, da bi svobodno državljan delal; zato je imel pravico držati celo četo sušnje. Drugič so si spet graščinski mogotci lastili nekako božansko pravico, da jim kmet robota in gara. V modernem času, ko so se te ekonomske razmere spet postavile na glavo, so pa spet našli drugih razlogov, da stopajo svobodni na prste. Vendar pa vsi nekdanji in danšnji razlogi niso in ne morejo biti pravični, ker kratijo človeku nekaj, kar mu je dano od Boga in narave, kar spada k bistvenim sestavinam njegovega življenja in udejstvovanja. Kar je proti naravi, maščuje narava sama in kar je proti Bogu. — maščuje Bog!

imamo pri nas več kot dovolj. Ogromne milijone mesečnega gre iz državne blagajne za pokojnine. Čemu pošiljati v pokoj mlade, dela zmožne ljudi s 10, 18, 24 leti službe, ki so polni zdravja in veselja do dela, na njihovo mesto pa nastavljati nove, mlajše močič? Kaj ni to brezumno obremenjevanje državne blagajne?

Celo vrsto mladih profesorjev, ki so služili po nekaj let, so enostavno postavili na cesto. Menda zaradi varčevanja. Kaj pomeni mlademu možu, ki se je 18 ali več let pripravljaj na svoj poklic, taka postavitve na cesto, si lahko mislimo. To so dali čutiti le »klerikalnim« in »nacionalno nezanesljivim« ljudem, to se pravi tistim, ki niso s polno sapa trobili v njihov politični rog. Merilo za odpust iz službe ni bila strokovna usposobljenost, ampak udeležba pri znanih volitvah in sodelovanje, oziroma nesodelovanje pri »večnic« J. N. S. Da ni šlo pri teh odpustih za kako varčevanje, vidimo na tem, da so kmalu nato sprejeli v službo celo vrsto mladih ljudi, ki so bili seveda »njihovi«.

Za svarilni zgled so nadalje celo vrsto naših najboljših profesorjev razmetali po drugih krajih države. Razbili so jim družine, vtisnili žig manjvrednosti, da protidržavnosti in jim onemogočili atike z našim kulturnim središčem.

Poudarjamo, da niso trpeli samo krščansko misleči profesorji, ampak tudi marsikateri drugi, zlasti slovensko orientirani, vendar so glavni delež odnesli profesorji, ki so člani Katoliškega akademškega stareštv.

Po žilavi borbi posameznih preganjancev in njihove organizacije, ki se je znala za svoje člane z vso vneto zavzetostjo, so bile marsikateri krivice že popravljene, veliko jih pa še sedaj čaka na zadoščanje.

Naj navedemo nekaj takih krivičnih zgledov iz let, »ko je vladala pravica in enakost«:

Predčasno upokojeni so bili leta 1932:
 Košnik Ivan, direktor, Kranj, 84 let službe — dr. Orel Ivan, direktor, Ljubljana, 34 let — Zupan Anton, direktor, Celje, 33 let 8 mesecev — dr. Loučar Dragotin, direktor, Ljubljana, 31 let — Doktor Anton, direktor, Ljubljana, 34 in tri četrtine leta — dr. Potočnik Matej, direktor, Maribor, 33 in en četrt leta — Ambrožič Franc, profesor, Kranj, 10 in dve tretjine leta — Levčnik Vinko, profesor, Celje 32 let 9 mesecev — dr. Capuder Karl, profesor, Ljubljana, 25 in tri četrtine leta — Koletič Josip, profesor, Ljubljana, 19 let — Prebil Andrej, profesor, Ljubljana, 24 let — Tome Ernest, profesor, Ljubljana, 18 let — Cop Josip, učitelj telovadbe, 18 let — Adamič Emil, profesor, Ljubljana, 34 let — Mašera Franc, profesor, Ljubljana, 30 let 8 mes. Jošt Tomaž, profesor, Ljubljana, 26 let — Servacij Ernest, profesor, Ljubljana, 32 let — Anžič Anton, profesor, Ljubljana, 13 let — Šmitek Peter, profesor, Ljubljana, 26 let — Bučar Josip, profesor, Ljubljana, 33 let — Majcen Davorin, profesor, Ljubljana, 32 let — Trajan Jakob, profesor, Ljubljana, 31 let — dr. Cadež Franc, profesor, Ljubljana, 26 let — dr. Jerše Josip, profesor, Ljubljana, 34 let — Grasselli-Levec Lea, profesorica, Ljubljana, 28 let 10 mesecev — Ferjan Franc, profesor, Ljubljana, 23 let 4 mesece — dr. Demšar Josip, profesor, Ljubljana, 32 let 10 mesecev — dr. Mišič Franc, profesor, Maribor, 22 in tri četrtine leta — Herzele Gregor, profesor, Ptuj, 25 let — Kolarič Anton, profesor, Ptuj, 34 let — Germ Josip, profesor, Novo mesto, 33 in tri četrtine leta — Mencej Josip, profesor, Novo mesto, 26 let 8 mesecev.

Odpušteni so bili:

Bernik Vincenc, suplent, Kranj, 2 leti — Kuret Nikolaj, suplent, Kranj, 1 in dve tretjini leta — dr. Ambrožič Ivan, profesor, Kranj, 9 in dve tretjini leta — Bergant Mavricij, gimn. tajnik, Celje, 5 in pol leta — dr. Gantar Kajejan, suplent, Celje, 6 let — Pegan Zorža, suplent, Celje, 2 leti 4 mesece — Sterle Marjan, suplent, Ljubljana, 2 leti — Kocjan Andrej, suplent, Murska Sobota — Vogelnik Silva, supl., Murska Sobota — Zobeč Ivan, profesor, Murska Sobota, 9 let 9 mesecev — Vodnik France, suplent, Ljubljana — Gunde Marija, supl., Ljubljana, 1 leto 1 mesec — Leben Marija, profesorica, Ljubljana, učiteljica, 7 let 8 mesecev — Vodnik Pegan Dora, profesorica, Ljubljana, učiteljica, 7 let 3 mesece — Fortuna Martin, supl., Ptuj, 3 in pol leta — Kanduž Rajko, profesor, Ptuj 4 in tri četrt leta — Bajuk Hugo, profesor, Ptuj, 6 let — Sajovic Oton, suplent, Ptuj, 2 in pol leta — Mavrič Martin, suplent, Ptuj, 9 in pol leta — Sivec Alojzij, profesor, Kočevje, 6 in dve tretjini leta — Petelin Stan-ko, suplent, Kočevje — Capuder Franc, suplent, Novo mesto, 2 in pol leta — Kovač Marija, suplentinja, Novo mesto, 2 in pol leta — Mežan Janez, profesor, Maribor, 7 let 8 mesecev — Preškar Janko, profesor, Maribor, 4 leta 6 mesecev — Globočnik Olaf, učitelj risanja, Ljubljana, 2 leti.

Premeščeni so bili:

Remeč Bogomil, direktor iz Ljubljane v Kruševac — Dolenc Ivan, profesor, iz Ljubljane v Mostar — Kozak Juš, profesor, iz

Ljubljane v Smederevo — Boršnik Marija, suplentka, iz Ljubljane v Leskovic — Klemenc Ivana, učiteljica petja iz Ljubljane v Valjevo — Sovre Anton, profesor iz Ljubljane v Pančevo — dr. Sarabon Vinko, profesor iz Ljubljane v Niš — Žitko Vladimir, profesor iz Ljubljane v Sabac — dr. Leben Stanko, profesor iz Ljubljane v Cuprijo — Pacheiner Fr., profesor iz Kočevja v Stari Bečej — dr. Hribar Mirko, profesor iz Kranja v Užice.

Na podlagi finančnega zakona za leto 1932-33 je bila ukinjena III. realna gimnazija v Ljubljani, ki je ob ukinitvi imela v 18 razredih 702 učenca in 33 profesorjev. Moški in ženski učiteljski v Mariboru in Ljubljani sta bili združeni. Nekaj vpokojitev, odpustitev in premestitev je bilo kasneje razveljavljenih, pri čemur pa so bili merodajni strankarski oziri. Izgubljenih pa je bilo vsled te ogromne redukcije mnogo definitivnih mest v Sloveniji, ki se še do danes niso povrnila in od tega izvira ves nered v našem srednjem šolstvu, ki se zlasti sedaj v začetku šolskega leta posebno kaže.

Prosvetni dan v Dobrepoljah

V nedeljo, 20. t. m. se vrši v Dobrepoljah svečana proslava 40-letnega dela na prosvetnem polju. V soboto na predvečer zagore kresovi po Dobrepoljski dolini, nakar bo bakljada z godbo na Vidmu. Ob 8 bo v Prosvetnem domu otvoritveni govor. Na odru pa bodo fantje pokazali nekaj slik iz prosvetnega življenja. V nedeljo ob 10 je v župni cerkvi sv. maša in cerkveni govor g. stol. vikarja J. Košička. Popoldne ob 3 bo v dvorani Prosvetnega doma s sodelovanjem »Glasbenega društva« koncertna prireditev. Na sporedu je: Slavnostni govor, petje cerkvenega zbora, mešanega zbora, spevoigra »Sree in denar« in več godbenih točk. Po koncertu v dvorani zabavni večer. — K tej proslavi vabimo vsa naša društva v okolici in vse naše prijatelje.

Ko bi oče moral prati

Pralo bi se samo z Radionom

Schichtov **RADION** pere sam

Neguševa armada. Prere: skozi abesinsko armado, v kateri je zastopano najstarejše orožje do najmodernejšega. Zgoraj na levi: Pred Addis Abebo se zbirajo vpoklicani vojaki. — Zgoraj na desni: Vojaki abesinskega topništva, ki ga pa ni veliko. Spodaj na levi: Neguševa garda, ki je moderno oborožena, a bosa. Spodaj na desni: Prostovoljci iz Harara gredo na fronto.

Še nekaj o učiteljih

Fajon Rudolf. Takoj po volitvah l. 1933. pri katerih kot zapisnikar ni dovoljeval »pomot«, je bil premeščen iz Sostrega pri Lj., kjer je služboval 10 let, na Ptujsko goro in kasneje k Sv. Barbari v Hal. na lastne stroške. Še pred premeščenjem pa se mu je zgodilo z izgonom iz okraja, ker z zahajanjem v prosv. društvo ter s prepogostimi sestanki z duhovščino »razburja javnost«.

Šega Ivana, učiteljica v Dolenji vasi pri Ribnici je bila premeščena v samotni Ovčjak iz razloga, ker njen oče ni šel volit Puelja.

Potokar Rafaela, vzorna in poštena vzgojiteljica, je bila zaradi domačih denuncijacij iz St. Lovrenca v Sv. Križ pri Litiji.

Ambrožič Ivana, učiteljica v Dolenji vasi pri Ribnici — 20 let službe — dobila ukor, ker se ni udeležila predavanja, ki ga je priredila Zveza kulturnih društev. Radi praktičnega katoličanstva pa je bila prestavljena v najhujši zimi sredi meseca februarja v 16 km od železnice oddaljeno, sredi kočevske gmajne ležeči Svetli potok.

Odé, učiteljica Marija Aljančič nam na naše zadnje poročilo glede njene prestave v Trebelno sporoča, da je bila v Trebelno prestavljena po službeni potrebi, in da so nepravilne bile zaradi škofovega sprejema v Trebelnem, ne v Mokronogu. Naše zadnje netočno poročilo s tem popravljamo.

RAZGLED PO SVETU

Misijinske puti nekogog istina

U ovom broju misijinske puti nekogog istina... (text continues with a detailed report on missionary activities, mentioning various regions and the work of missionaries.)

... (text continues with a detailed report on missionary activities, mentioning various regions and the work of missionaries.)

Aljaska - najnoviji teritorij

U ovom broju Aljaska - najnoviji teritorij... (text discusses the recent acquisition of Alaska and its potential for development.)

... (text discusses the recent acquisition of Alaska and its potential for development.)

GRINA

U ovom broju Grina... (text provides information about Grina, possibly a region or a specific event.)

U ovom broju... (text continues with a report on various international events and news.)

BANEA BARUCH

U ovom broju Banea Baruch... (text discusses the Banea Baruch region or a specific project.)

AMERIKA

U ovom broju Amerika... (text provides news and updates from the Americas.)

... (text continues with a detailed report on missionary activities, mentioning various regions and the work of missionaries.)

BRIGNE BRIGNE

U ovom broju Brigne Brigne... (text discusses the Brigne Brigne region or a specific project.)

... (text continues with a report on various international events and news.)

... (text continues with a report on various international events and news.)

... (text continues with a report on various international events and news.)

... (text continues with a report on various international events and news.)

... (text continues with a report on various international events and news.)

... (text continues with a report on various international events and news.)

... (text continues with a report on various international events and news.)

... (text continues with a report on various international events and news.)

... (text continues with a report on various international events and news.)

... (text continues with a report on various international events and news.)

... (text continues with a report on various international events and news.)

... (text continues with a report on various international events and news.)

... (text continues with a report on various international events and news.)

KAJ JE NOVEGA

Vojnim žrtvam v Judenburgu

Dne 7. oktobra so se na poziv pripravljalega odbora Zveze bojevnikov sestali v mestni posvetovalnici ljubljanski bivši vojaki 17. pešpolka, bivši vojaki iz drugih polkov ter drugi ugledni meščani. Zastopan je bil tudi mestni župan ljubljanski gosp. dr. Ravnihar po magistratnem tajniku gosp. dr. Grasseliju. V imenu pripravljalega odbora zveze bojevnikov je poročal gosp. dr. Kamusič o akciji Judenburžanov za postavitev spomenika vojakom, ki so umrli med svetovno vojno v Judenburgu. Kakor so Judenburžani iz lastnega nabiga vsa leta po vojni skrbeli za grobove naših fantov in mož, ki počivajo na judenburškem pokopališču z enako pieteto kot za svoje lastne grobove, tako so sedaj na pokopališču pripravili lepo kapelo, v kateri je vzdana grobnica. Tu bodo položeni k večnemu počitku zemeljski ostanki naših slovenskih vojakov. Kapelo krasi krasna freska akad. slikarja Thome, v oltarno mizo nad grobnico pa je vzdana marmornata plošča, na kateri so vklesana imena vseh 83 slovenskih vojakov. Preureditev kapele so izvršili Judenburžani na lastno pobudo in niso zahtevali od Slovencev nobenega doprinosa k tozadevnim stroškom. Ob splošnem pritrjevanju pa je bilo sklenjeno, da bomo mi Slovenci sami prevzeli nase stroške za preureditev kapele, ker bo grobnica predvsem služila za večni počitek naših slovenskih ljudi, bivših vojakov. Na ta način se bomo dostojno oddolžili Judenburžanom za njihovo plemenito delo in počastili obenem

spomin naših umrlih rojakov-vojakov. V svrhu preskrbe potrebnega denarja se je izvolil poseben odbor, sestavljen iz bivših vojakov 17. pešpolka in drugih uglednih Slovencev. Ta odbor bo izvedel nabiralno akcijo in bo tudi odposlal k blagoslovitvi te grobnice, ki bo 27. oktobra v Judenburgu, posebno deputacijo. Z ozirom, da gre tu za slovensko čast in jugoslovanski ponos, ne bomo dopustili, da bi morali tuji državljani nositi stroške za napravo skupne grobnice slovenskih vojakov. Zato je pričakovati, da bo vsak Slovenec in vsako slovensko podjetje poslalo svoj prispevek. Ker pa je samo malo časa na razpolago, so vsi naprošeni, da nakažejo svoj prispevek čimprej na Knezoškofijski ordinarijat v Ljubljani z označbo, da je prispevek namenjen za judenburški spomenik. Imena darovalcev bodo objavljena.

V navedeni odbor so bili izvoljeni sledeči gospodje: Predsednik: župnik Hafner Jernej, podpredsednik: industrijalec Rado Hribar, tajnik: Franc Kramar, blagajnik: Josip Potokar. Odborniki: dr. Juro Adlešič, Bizovičar Ivan, Hribar Ivan, Jagodič Franc, dr. Juvan Alojz, dr. Kulovec Franc, dr. Kamusič Josip, dr. Kuhelj Karel, Knific Emil, ing. Mačkovšek Janko, Mihelj Alojz, dr. Vladimir Ravnihar, ing. Franc Rueh, Schmidt Rudolf, Širca Ignac, Sturm Rado, dr. Voršič Jože, Wagner Rudolf, Zupančič Leopold. Odbor posluje začasno v pisarni dr. Kamusiča, odvetnika v Ljubljani, Tavčarjeva 10.

Zakaj godrnja njegova gospodinja?

Zato, ker snovi, ki jih z znojem izloča koža, posebno trdno prilepijo nesnago na perilo. Toda čemu jeza? Saj Zlatorogovo terpentino-milo s svojo obilo in gosto peno z lahkoto razkroji vsako, pa tudi to nesnago. Perilo je po pranju kakor novo, snežno belo in duhteče.

Zlatorogovo TERPENTINOVO MILO

Teptan narod je zboroval

Preteklo nedeljo je priredila Jugoslovanska radikalna zajednica v Sloveniji več zborov. Izmed vseh je bil shod v Kranju vse-kakor največji. Mnogo nad 6000 mož in fantov je prikoračalo pod državno zastavo v gorensko metropolo, da da duška svojemu veselju nad zopet pridobljeno svobodo besedo. Da ste jih videli te naše može in fante, s kakšnim umevanjem in navdušenjem so sprejemali globoke besede govornikov: ministra Kreka, urednika Kremžarja in kmet-skega voditelja Brodarja. Nič umetnega, nič komandiranega, vse pristno domače, gorensko, slovensko.

In kako je vzkipela mirna gorenska duša, ko je govornik povedal naj ne iščemo povzročiteljev prestanih krivic v Srbiji, ampak v domačih vrstah. Razpuščena Prosvetna zveza, kakor tudi znani »šentšurski dogodilci« so bili izključna zasluga takrat merodajnih gospodov v ljubljanske Bleiweisove ceste. — Tudi kruta našlja ob volitvah ni ukazal Belgrad, ampak znani izrodki slovenskega naroda, ki so vzeli državotvornost v zakup in s svojo petlotno politiko neizmerno škodili pravi jugoslovanski misli, saj so proglašali večino kralju in državi zvestega slovenskega naroda za protidržaven element, ki ga je

1 Čemu trpeti?
Za 1 DINAR
tablete Aspirina in bolečine
ni več! Kot zaščito pred
ponaredbami nos vsaka
tableta Aspirina ubršen
Bayerjev križ
ASPIRIN
Görlitz in Brno, 1935

treba poteptati v tla, magari z ognjem in mečem. Ob velikanskem pritrjevanju večtišč-glave množice je minister dr. Krek zalučal naslednikom »Dežmanovih grabeljc« v obraz sledeče jasne besede: »Ako je ljubezen do kralja in Jugoslavije, združena z iskreno brezkompromisno ljubeznijo do slovenskega naroda separatizem, pa nas imejte za separatiste!«

Urednik g. Kremžar je med odobravanjem množice povedal tudi vzrok, zakaj se je velik del uradništva s svojimi zli dejanji v polpreteklosti sam izločil iz slovenske narodne skupnosti.

V zaključnem govoru je predsednik Brodar zahteval v imenu tisočev, da morajo vsi, ki so ljudstvo v preteklih letih krivično preganjali, ga krivično zapirali in na razne načine mučili in oškodovali, zapustiti svoja odgovorna mesta, ki naj jih zasedejo nepristranski uradniki in uslužbenci v občinah in drugih samoupravah naj pridejo pa do besede moške iz ljudske večine.

Jugoslovanska radikalna zajednica si je postavila kot svoje glavno geslo »Z narodom za narod«. Zato slovenski narod trdno pričakuje, da bo volja ogromne večine slovenskega naroda čimprej prišla do veljave vsepovsod, kjer ima narod kakšen popravek, čeprav bo zato tega ali onega izdajalca slovenskega imena glava bolela.

Slovenski narod noče povratka »Sušteršičevih časov«, kakor je napisalo te dni »Jutrocin noče« komande žegnanih gospodov, kakor se je blagovodil »ollikano« izraziti na nekem učiteljskem zborovanju nek službene prestave resnično potreben vzgojitelj, ampak naš narod hoče enakopravnosti in pravice v državi. Naš narod hoče tudi to, da uredi v korist ljubljene Jugoslavije svojo slovensko hišo po svoje. V tej hiši bo prostora za vse, ki resnično ljubijo Jugoslavijo in se niso izločili z denuncijanctvom in izdajstvom iz slovenske skupnosti. To je odločno povedal vsem in vsakomur gorenski kmet na zadnjem veličastnem zboru v Kranju.

V vsako hišo Domoljuba!

Za varstvo naših deklet

Na prireditvi Društva za varstvo deklet ljubljanskega Uniona je povedal župnik g. Nužgar tudi sledeče pomembne besede:

Kakor ima vsaka živa in neživa stvar svoje poslanstvo, svoj misijon, tako ga ima tudi človek, samo s to razliko, da ima človek svobodo v odločanju, ali poslanstvo izvršuje, nikdar več vojne in danes zopet grme topovi! Človek ima, kakor je pravil pok. prošt Andrej Kalan, na koncu življenja končno le tisto, kar je napravil za druge. V človeku pa je toliko zlobe, ki se bori z dobroto in zato je naša dolžnost, da se proti človeški zlobi borimo, da pomagamo v boju za zmago velike zapovedi o ljubezni do bližnjega. Zato se moramo zavzeti tudi za dekleta, ki jim grozi človeška zloba, in to veliko delo vrši organizirano Kolodvorski misijon. Tudi poprej so bili sljeni misi-

joni, samo ne organizirani, saj je vsaka dobra gospodinja ali kdo drugi, ki se je zavzel za zapuščeno dekle, na tihem bila misijonarka. Ako smo ljudje in ako smo kristjani, moramo podpreti take misijone. Danes je beg z dežele v mesto. Umevno — na kmetih je revščina, v mestih pa navidezno ugodje in pa več svobode. Mi moramo to željo po svobodi uravnati, da ne bo povzročala kakor hudournik škode, ne družbi, ne narodu in dekletom samim, tako duhovne, kakor telesne. Delo Kolodvorskega misijona pa je ogromno. Dolžnost splošnosti, tudi tistih, ki vladajo, je, da to delo podpro, da se zidajo domovi za dekleta, ki jih je treba rešiti, in kjer bi se usposabljal za poštene poklice. Saj je to najbolj važno, da rešimo duševno in telesno zdravje naših deklet, ki so najlepše, najbolj važno, kar premore narod. Ako pa tega ne delamo, potem so vse besede o človečanstvu in kristjanstvu prazna pena.

Strelnski jarki, izkopani po evropskem vzorcu, varujejo južno fronto Abesinije proti italijanskim četam.

To je edina moderna prometna zveza Abesinije z morjem in s svetom. Razumljivo je, da bodo Italijani vse poskusili, da dobe to železnicno čimprej v svoje roke in da tako onemogočijo Abesincem dovoz orožja.

DOMAČE NOVICE

d Sina je povila kentska vojvodinja, sestra soproge našega kneza-namestnika Pavla. d 80 let je doživela te dni v Kamniku gospa Leopoldna Vidiceva.

d Kmetje čuvarji slovenske kulture. Te dni se mnogo sliši, da se uradniki radi znižanih plač odpovedujejo listom in da vodijo celo nadzorstvo nad tem, če se kdo časopisu ne bo odpovedal. Če kdo res ne more naročiti časopisa, naj ga odpove; voditi gonjo v ta namen, je pa drug »špas«, ki ne bo dobro končal. Pogledajte kmete, kako so preudarni in koliko žrtvujejo za kulturo, čeprav so v stiski, kakor še nikoli. Ob suhem kruhu in vodi čita marsikateri slovenski kmet slovenski časopis, da ohrani v svoji hiši sebi in svojim slovensko kulturo. Tako je bilo v časih nemškutarstva, tako je danes. Kmet je bil, je in ostane glavni temelj slovenske kulture. Čast mu!

d 15 let je minilo te dni, odkar se je izvleklo na Koroškem ljudsko štetje glede pripadnosti južne Koroške. Večina se je pod pritiskom odločila za Avstrijo. Najbolj žalostno pa je to, da koroški Slovenci še danes po 15 letih zvestobe do Avstrije v nobenem, zlasti pa ne v šolskem oziru, niso enakopravni avstrijski državljani. Ta grdi greh se bo prej ali slej maščeval nad samo Avstrijo. To je naša misel ob žalostni 15-letnici.

d Belgrajski Slovenci, katerih je okoli 16.000, so si ustanovili skupno društvo »Društvo Slovencev v Belgradu«. Za predsednika je bil izvoljen dr. Ravnik.

VINA za vse priložnosti naročite pri Centralni vinarni v Ljubljani.

d Izpremembe pri nedeljskih vozovnicah. Od 19. oktobra t. l. se izprememene dosedanje določbe o nedeljskih in prazniških voznih listkih na državnih železnicah. Od takrat bo popust veljal od 11 do 250 km, namesto kakor doslej od 6 do 250 km. Razen tega se bodo smeli potniki, če v času od 12 do 13 ne vozijo potniški vlaki, poslužiti potniškega vlaka, ki vozi med 11 in 12. Pri povratku se bodo smeli peljati najprej v nedeljo ali na praznik, doslej pa že v soboto ali pa pred praznikom do 20. (To ni jasno!) Po novih določbah se na vozne listke ne bodo več lepile znamke, temveč bo blagajna v znak, da gre za nedeljski listek, pritisknila nanj žig postaje na čelni strani listka.

d Odobren je denar za zgraditev prvega dela proge St. Janž—Sevnica v skupnem znesku 12.280.000 Din.

d 239.550 Din šolnine so plačali letos samo dijaki treh mariborskih srednjih šol. Težko breme v težkih časih.

d Galeba s Severnega morja, ki meri z razprostrtimi kreljutimi 1.40 m je ustrelil pri Ptujcu lovec Ivan Korošec. Taki galebi so pri nas zelo redke ptice.

d Nekaj številčk o jugoslovanskih letovščih v letu 1935. Naša letovišča in zdravilišča je obiskalo v tem letu 560.642 gostov, dočim pred enim letom le 534.171. Nočnin je bilo letos 2.631.617, lani pa 2.247.383. Napredek je torej prav znaten. Toča tujcev je bilo le okoli 130.000, nad 430.000 pa je bilo jugoslovanskih gostov. Tujski promet torej vzdržujemo predvsem mi sami in je zato tudi njegova narodnogospodarska važnost znatno manjša kakor se splošno misli. Od tujcev je bilo največ Čehoslovakov (nad 38.000), nato Avstrijcev (nad

33.000) in Nemcev (nad 13.000), nato slede Francozi, Italijani, Madjari, katerih je bilo približno po 5000.

d »Avstrijska prosveta v zaamenju križi in meša.« Pod tem naslovom je belgradska »Politika« nedavno objavila članek, ki kar mrgoli drznih napadov na versko vzgojo. Avstrijci pač vedo, da brezverski učitelj nima nikakršnih vzgojnih temeljev, in ker mora biti šola svetišče vzgoje, zato so brezversko učitelstvo enostavno izločili iz šol. Zakaj pa tudi ne? Krščanski starši, ki plačujejo dovolj za šolo, bodo menda vendarle imeli pravico, da njihovih otrok ne bodo »vzgjajali« brezverci.

d Kmečki magacin, Ljubljana, Krekov trg št. 10 (nasproti Mestnega doma), vam nudi najboljše zimsko manufakturno blago po izredno nizkih cenah. Obiščite trgovino in prepričajte se!

d Večje mezde in skupnostno pogodbo si je z desettedensko stavko priborilo delavstvo zagrebške tovarne Pollak.

d 15.000 Novosadčanov je odklonilo odkup kuluka in grede raje delati cesto, kakor da bi plačali kuluk. To je pač zgovorna slika težkih gospodarskih razmer, ki vladajo pri nas.

d Za razpis službenih mest se zavzema zadnji »Učiteljski tovariš«. Soglašamo pod pogojem, da se popravijo najprej krivice in potem razpišejo vsa učiteljska mesta, ki so bila poč. prejšnjimi režimi oddana brez razpisa.

d Na kolodvoru v Zagrebu so odkrili ploščo pokojnemu kralju Aleksandru I. ob zelo veliki udeležbi občinstva.

d Mariborski škof za pravično ureditev plač. Na prošnjo Jugoslovanskega učiteljskega združenja je poslal mariborski škof dr. Tomažič v ministrstvo sledečo brzojavko: »Sem so došli do danes od 8 stanovskih združenj prošnje za posredovanje v zadevi znižanja uradniških plač. Lavantinski škofljiški ordinarijat nujno prosi, naj se pri ponovni popravilu uredbe blagovolijo upoštevati pred vsem najnižje plačani nastavljenici, družine in otroci, da se zaščiti pravica v družinah in socialna pravičnost.

d Spominske znamke na 9. oktober je izdala poštna uprava. Prijatelji znamk so jih takoj pokupili, ker so tovrstne znamke prava redkost za zbiralce takega blaga.

d Postopoma otvorijo v Ljubljani popolno državno realno gimnazijo namesto mestne ženske realne gimnazije. Začeli so s prvim razredom.

d Več kot 32 milijonov dinarjev je vložil v mestne stanovanjske hiše Maribor. Občina ima 364 najemnikov, ki plačajo 1.386.000 Din najemnine.

d Za pol dinarja so povišali cene kruhu peki v Splitu. Obrtna oblast pa tega povišanja ni odobrila.

d Za cerkev na Barju v Črni vasi je blagopokojni g. Kosler Josip iz Ljubljane volil precejšen del svojega premoženja. Kakor je znano, je bil ta veliki dobrotnik dobrotelčnih ustanov med drugim tudi lastnik obširnih zemljiških kompleksov pod kat. obč. Tomišelj in Trnovsko predmestje. Glede teh zemljišč v manjših ali večjih parcelah se bo vršila prodaja iz proste roke, katero bo vodil g. notar Karel Pleiweiss kot vršilec oporoke. Ogled se bo vršil v nedeljo, dne 20. oktobra 1935 ob 10 v Lipah na Barju.

d Popravek Društva kmetijskih fantov in deklet ste čitali v zadnji številki našega lista. Po tem popravku smo zvedeli, da Kmet. list ni glasilo tega društva, ki ima za svoje glasilo list »Grudac«. Priznamo, da smo se

zmožili. Vidimo namreč teden za tednom dolge kolone poročil o delu tega društva v Kmet. listu, pa smo prišli do osporovanega sklepa. In še zdaj smo mnenja, da je Društvo kmet. fantov in deklet s Kmet. listom v prav tesni »zlahtici«, čeprav ta ni njeno glasilo. Toda, pri popravku je šlo predvsem zaradi plesa, ki ga to društvo kaj rado prireja. Popravkarji pravijo, da je njihov ples pošteno in Bogu dopadljivo razvedrilo po izvršenem delu. V »Grudi« pa smo čitali, da je njihov ples »umetnostno izživljanje«. — Mi taka »umetnostna izživljanja v Bogu dopadljivih plesih« malo drugače presojamo, tako, kakor naša cerkvena oblast, ki prepoveduje duhovnikom vsako bogoslužno opravilo pri prireditvah, ki so združene s plesom. Mi pri najboljši volji ne vidimo nobene razlike med plesom gori omenjenega društva in med plesi, ki jih prirejajo druga društva in katerih posledica je vedno težka glava, prazen žep in propadanje morale. Načelno smo proti prireditvam, na katerih mladina ob litru in harmoniki pleše pozno v noč. Starše bomo vedno opozarjali, da na takih prireditvah ni mesta za omo slovensko mladino, ki hoče ostati verna in poštena.

d Sadilci tobaka v Hercegovini so na svojem zborovanju v Mostaru zahtevali, da zviša monopolska uprava odkupnino za tobak na povprečno 23 Din za kg.

d 92 ljudi je obesil dosedaj krvnik D. Hart.

d Za odpravo ploda se je izjavila večina Jugoslovanskih zdravnikov. Umor je umor, pa čeprav ga odobro zdravniki vsega sveta.

d Višja gimnazija v Kočevju se polagoma ukine in ostane v Kočevju le nižja realna gimnazija.

d Proti vojni so se izjavili invalidi na mednarodnem zboru v Belgradu.

IZ DOMAČE POLITIKE

d Narodna skupščina se sestane predvidoma 20. oktobra. Izvolila bo tudi novo predsedstvo in nove odbore.

d Dr. Maček ne zahteva samostojno Hrvatsko, ampak popolno enakopravnost. Te dni je govoril voditelj Hrvatov dr. Maček v Remetinu pri Zagrebu in je rekel med drugim sledeče: »Če kmet vzklika »Zivela svobodna Hrvatska«, s tem ne misli na okvirjeno Hrvatsko, temveč misli na socialno pravičnost in enakost, da bomo vsi enaki.«

d Za svobodo in poštenje v državni upravi. Glavar bivše radikalne stranke gosp. Miša Trifunović je imel te dni v Sumadiji več shodov. Na enem od teh je izjavil tudi sledeče:

»Danes je tudi naša država v težki gospodarski krizi. Ne trdim, da so kraljevske vlade od 6. januarja krive temu, ker vlada kriza povsod, ne smo pri nas. Dejstvo pa je, da se te vlade od 6. januarja niso brigale, da to gospodarsko krizo omilijo, da ne bi ta bila tako občutljiva, kot je sedaj, toda avtoritativno so privedle te vlade še do druge krize — namreč moralne krize in krize političnega poštenja. Zdi se mi, da je moralna kriza še težja in nevarnejša od gospodarske. Naša nova politična orientacija nikakor noče, da bi država in narod prišla še v težji položaj. Ona ima za osnovo načelo: svobodo in demokracijo. Zahteva svobodo tiska, zborovanja in posvetov in pravični volilni zakon s tajnim glasovanjem. Nova politična orientacija zastopa stališče, da se vsak, kdor hoče voditi državo in narod, mora glo-

smo bile me enostavne žarnice najboljše. Tudi danes nas imajo še v mnogih stanovanjih, toda le zato, ker ne vedo koliko več svetlobe dajo nove

TUNGSRAM ŽARNICE
z nitko v dvojni vijačnici.

Te žarnice so res mnogo boljše!

Sodobna žarnica

TUNGSRAM

nitka v dvojni vijačnici

boko zavedati in mora upoštevati politično zaupanje in poštenje in da mora pošteno služiti narodu kot voditelj. Zahtevamo odgovornost od vsakega izmed vseh za njihovo ravnanje. Kajti, kdor kaj upravlja, mora biti za svojo službo upravljanja odgovoren. Zahtevamo svobodo kritike, delovanje javnih funkcionarjev in to začeni od ministrov do najnižjega uradnika. JRZ hoče državo vrniti na pot demokracije in svobode. Vprašam vas, ali bi imeli danes to državo, ako bi ne bila dana svoboda? Le v svobodi je mogoče, da se razvija pošteno delovanje in da se rešijo postavljene naloge.

d Kaj pa trboveljski rudnik. Minister dr. Krek je izjavil: Pripovedujejo in pišejo naši nasprotniki, da je vprašanje trboveljskega premoega rešeno dokončno v škodo rudarjev in rudnikov. Povem vam, da je res borba, ki jo vodimo, težka in da jo vodimo v težkem položaju. Zavedamo pa se, da je to borba naša za 500 rudarskih družin. Povem, da to vprašanje premoega še ni rešeno, kakor pišejo nekateri listi in zato ne smeje verjeti tem zlonamernim vestem, ampak čakajte vedno resničnih poročil.

d Vlada se zaveca, da ima narod za seboj. V nedeljo je povedal v Kranju minister dr. Krek tudi sledeče: Neprestano krožijo vesti, da je vlada slaba, da je že padla in da bo

podla. Namen vseh teh vesti je, ubiti predvsem polet in zanesljivost pri uradnikih ter vzdrževati med uradništvom razpoloženje, naj dela tako kakor pod prejšnjim režimom proti našim ljudem, naj dela v smislu, kakor da bi bili mi goljufi in tatovi, medtem ko smo mi samo pristajali in prijatelji dr. Korošca, našega voditelja. Rečem vam, da ni sledu o kakšni nestalnosti režima, da je trdnost vlade tako velika, kakor sploh trdnost vlade more biti. Dr. Stojadinović in dr. Korošec uživata neomajno zaupanje vseh odločilnih činiteljev. Ni torej govora o kakšni spremembi vlade. Rečem vam, da nismo večni, ker se vse spreminja, toda ni nobene konkretne nevarnosti, da bi se ta vlada spremenila ali zamenjala s kakšno diktatorično. Mnogi si izmislijejo o stanju, ki naj bi nastalo 20. oktobra. Rečem vam, da hoče ta vlada delati s parlamentom, četudi vemo, kako je ta parlament nastal in kako so bili poslanci izvoljeni. Vlada hoče delati s parlamentom, ker noče biti diktatorična in hoče na parlamentaren način rešiti, kar je rešiti treba, da bo mogoče priti do svobodnih volitev. Vlada hoče upoštevati vse dobre želje, ki jih bodo poslanci izjavili, toda vlada se ne boji glasov poslancev, ki bi oddali svoje glasove v kakšne razdiralne namene. Vlada se zaveda, da ima ogromno večino naroda za seboj, pa ji je vseeno, če to poslanci priznajo ali pa ne.

d Dr. Maček in Srbi. Dr. Dragoljub Jovanović je na shodu v Požarevcu povedal, da mu je dr. Maček izjavil tole: Mi Hrvati moramo iti s Srbi, ker ti nimajo industrije, če pa ostanemo sami z našimi industrijanci in veletrgovci, bi nas ti zadavili.

rala dovoliti, da bo tak sporazum, kar se Slovencev tiče, sklepal sin našega naroda, in to je dr. Korošec. Dr. Maček je zastopnik Hrvatov, Slovencev pa more biti samo prijateljski zaveznik, nikdar pa ne šef.

d Odmev popretekne dobe. Te dni je bila določena glavna razprava o obtožbi, ki jo je dvignilo državno tožilstvo proti Fr. Tavčarju, županu na Rakeku, radi prekršitve § 302. kaz. zakona. Razprava je bila določena pri okrožnem sodišču v Ljubljani. Obtoženi Tavčar je namreč 10. novembra lanskega leta ovadil župnika Martinčiča na Uncu na bansko upravo v Ljubljani, da je 4. novembra 1934 naznanil mašo za petek 9. novembra ob 8, dejansko pa se je vršila ob 7, tako da se je ni moglo udeležiti občinstvo niti šola. Župnik Martinčič je 4. novembra lanskega leta oznanil komemoracijo za pokojnim viteškim kraljem Aleksandrom v vseh podrobnostih tako, kakor je dobil nalog od škofijskega ordinarijata na petek ob 8 in se je ta dan ob 8 komemoracija tudi točno vršila ob prisotnosti občinstva in šole. Ovadba je bila neresnična. Zato je zastopnik gosp. župnika Martinčiča gosp. dr. Kamušič vložil ovadbo na državno tožilstvo radi napačne prijave obtoženca. Pred glavno razpravo je včeraj obtoženec izjavil, da uvideva, da se je s svojo prijavo na bansko upravo radi napačnih informacij prenačil, kar obžaluje in izjavi, da ni imel namena gosp. župnika Martinčiča žaliti. Obenem je takoj plačal 300 Din za slepce. Ker je župnik Martinčič, ki je bil k razpravi poklican kot prič, izjavil, da se zadovolji s poravnavo, je sodišče kazensko postopanje proti županu Tavčarju ustavilo.

Ob času trgatve.

Veliki sadni sejem v Mariboru

prirede združene podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva in Kmetijske družbe mariborskega okrožja. Sejem, pri katerem bo sodelovalo nad 20 gospodarskih edinic mariborskega okrožja, se bo vršil v dneh od 25. do 28. oktobra t. l. v veliki verandi mariborske pivovarne »Union« na Aleksandrovi cesti.

Ze sedaj je prijavljenih skoraj 3000 vzorcev t. j. 5 vagonov najzbranejših jabolčnih sort, ki bodo vložene v normalne ameriške zaboje. Mnogo jih bo tudi v holandskih zabojih.

Na sadnem sejmu bodo pokazali združeni sadjarji najboljše, kar more naš kmetovalec pridelati na svoji grudi. S tem bo dana sadnim trgovcem najlepša prilika za nakup znanih in priznanih najboljših štajarskih jabolok. Letošnje leto so jabolka vsled ugodne letine izredno lepo dozorela, so povsem zdrava in kažejo vse znake izredne trpežnosti.

Ker so cene jabolkam v Sloveniji primerne, je pričakovati živahne kupčije, posebno še, ker bo reprezentiralo izloženo sadje velike zaloge, ki jih žele prodati kmetovalci trgovcem brez posredovanja iz prve roke.

Za to prireditve je veliko zanimanje med trgovskimi krogi, saj bodo imeli lepo priliko spoznati naš odlični sadni pridelek in se seznaniti z realnostjo in poštenostjo našega kmeta-producenta.

Na sadnem sejmu bo tudi razstava grozda in pokušanje znanih in priznanih štajarskih vin.

Na to prireditve, ki bo prvenstvena v Jugoslaviji, opozarjamo zlasti trgovske kroge iz tu- in inozemstva in jo toplo priporočamo. Vabimo pa tudi vse interesente in ljubitelje lepega sadja in jih zagotavljamo, da tako dovršene prireditve v tako velikem obsegu v Jugoslaviji še ni bilo.

Ker padejo trije dnevi sejma (26. do 28. oktobra) na soboto, nedeljo in ponedeljek, se bo vsak posestnik lahko poslužil polovične voznine.

Pri zaprtju, motnjah v prebavi

vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec

naravne FRANZ JOSEF grenčice.

Registrirano od Min. zoe. pol. in nar. zdr. S. br. 15.465 od 25. V. 1925.

d Vsi belgrajski dnevniki so te dni objavili daljše članke o lepo uspešnih shodih ministra dr. Kreka na Ježici, v Slovenjgradcu in Gornjem gradu.

d Stavka v papirnici na Količevem. Ker so se raznesle vesti, da je stavka na Količevem že končana, moramo ugotoviti, da to ni res. V svrhu likvidacije stavke so se vršili sicer trije razgovori, dva na sreskem načelstvu, eden pa na Količevem, vendar nista prišli zainteresirani stranki do sporazuma, dasi sta se skoraj v vseh točkah zelo približali. Potrebni bi bili še nadaljni razgovori. Delavstvo je pripravljeno, dočim ni potrebnega razpoloženja na nasprotni strani. Radi tega je verjetno, da bo stavka trajala še nekaj tednov.

d Jugoslavija ostane v italijansko-abisinskem sporu nevtralna, je izjavil minister dr. Krek.

d Prijateljski zaveznik, a ne šef. Dr. Kukovec, ki ga smatrajo za vodjo slovenskega dela združene opozicije, je poročevalcu belgrajske »Politike« izjavil, da je bil pri g. dr. Mačku v Zagrebu, kjer se je tri ure razgovarjal z »našim šefom«. Dr. Kukovec lahko smatra g. dr. Mačka za svojega šefa, slovensko ljudstvo pa ima voditelja iz svoje sredine ter se ne mara pokoriti tujim »šefom«, ki bi predpisovali, kakšna bodi slovenska politika. Ako je združena opozicija za resničen sporazum med Srbi, Hrvati ter Slovenci, bo že mo-

NESREČE

d Z jablana je padel in se ubil 65 letni Simon Kumpan, posestnik v Spod. Javorju pri Mariboru.

d Celjski pravoslavni župnik Čudič se je smrtno ponesrečil v svojem rojstnem kraju v Slavonski Požegi.

d Griža še vedno razsaja na Dolenskem. Najboljša obramba proti griži je pravočasno cepljenje in razkuževanje otrebkov po straniščih z aprneno brozgo.

NOVI GROBOVI

d Smrt ne izbira. V Kamniku je umrl zidarski mojster Franc Homar. — V Petrovčah je šel k Gospodu po večno plačilo upokojeni župnik g. Peter Natlačen. — Na Krki je umrl v častiljivi starosti 92 let Ivan Lobe, nadučitelj v poklju. — Pri Sv. Križu pri Litiji je odšla v večnost 93 letna Višnikar Alojzija. — V Stožicah pri Ježici je izdihnila Ivana Pečnik roj. Doiničar. — V Ljubljani je odšel k Gospodu po večno plačilo mlajšonar g. Vinko Krivec. Umrl so še: trgovski potnik Alojzij Pirnat, Katina Gorazdova roj. Demšar in 91 letni biseromašnik Janez Nep. Košmelj. — Naj v miru počivajoi

PODOMOVINI

Svečana otvoritev jubilejnega leta.
(Štična.)

Pešem slovesnih zvonov je v soboto zvečer pohitela po štiki dolini. Tudi krasno razsvetljeni stolp in evharistični križ na hribu sta prebivalstvu daleč naokrog oznanila, da se v Štichni pričenja nekaj izrednega: da se odvarja sveto, jubilejno leto, ki naj vso sosesko predrami in pripravi na prepombno dejstvo 800 letnega obstoja enega največjih kulturnih činiteljev v slov. domovini — staroslavnega štiskega samostana. Štiki očetje žele svoje 800 letnico proslaviti predvsem versko-cerkveno, s poudarkom na one prevažne duhovne osnove, ki se edino na njih gradi najzvrstje in najplodoviteje pravo katoliško življenje, namreč ob sveti Evharistiji, sveti liturgiji in marijanski misli. Jubilejno leto je otvoril prevzišeni nadškof dr. A. B. Jeglič, on, ki je leta 1888 privedel v razvaline samostana nove menihe. Visokemu gostu je samostan priredil svečan sprejem. Po sprejemu je šentviški beneficijar g. Oven imel krasen nagovor, nakar so bile liturgije. Še bogatejša močnih ganotij je bila nedelja. Od daleč in blizu so prihajale množice, zlasti mož in fantov. Spovednice so bile oblegane. Ob osmih je prišel v slovesnem spovedu v cerkev prevz. g. nadškof. Oči vseh so se obrnile na prižnico, ko se je prikazal na njej stolni kanonik g. dr. Mihael Opeka, on, ki je prav tako pred 37 leti bil navzoč pri obnovitvi samostana. Njegove besede so se vsem vtisnile globoko v srce. Sledila je pontifikalna slovesna sv. maša nadškofa dr. A. B. Jegliča s skupnim sv. obhajilom, ki ga je delilo sedem duhovnikov. Ob desetih je bil tabor Apostolstva fantov in mož. Na govorniški oder zunaj pred cerkvijo sta stopila dr. Žitko in dr. Basaj, ki sta s toli kleno in zajemljivo besedo izvajala naloge in luči evharističnega in javnega apostolskega življenja. Ljudstvo je naravnost strmelo, ko je iz ust lajkov slišalo tolike blagovesti. S pesmijo »Povsod Bog« so se dopoldanske svečanosti končale. Popoldanske slovesnosti so bile ropet evharistične. Trebanjski g. dekan Tomažič je v živonazorni pridigi govoril o duhovnem življenju slovenske družine po evhar. kongresu. Padala so zlata semena. Uvodne slavnosti v štisko

jubilejno leto so se končale s slovesnimi liturgijami. To pot se je zopet pokazal silni zanos, ki ga more dati mogočno, skupno ljudsko petje. Daj nam dobroti Bog v sliškem jubilejnem letu dočakati še več takih, dušo in srce vzvalujočih verskih manifestacij!

Smrtna kosa.

(Vopolje pri Komendi.)

Dne 8. okt. je umrl Erzar Franc, posestnik v Vopoljah št. 1. Že dalj časa je bolehal za vodenico. Pred kratkim ga je zadela kap. Ves čas svoje boleznije je prenašal vse bolečine s čudovito potrpežljivostjo in udanostjo. Zadnja milost mu je izkazal Bog s tem, da je prejel pokojni ravno na prvi petek sv. zakramente še pri popolni zavesti in nato je čez par dni mirno v Gospodu zaspal. Zapušča ženo in sedem nedorašlih otrok. Pokojniku naj sveti večna luč, nesrečni družini pa izrekamo naše iskreno sožalje.

Spominčica na grob bivšega župnika.

(Begunje, Gorenjsko)

V Ljubljani je umrl naš nekdanji, nepozabni dušni pastir g. biseromašnik Košmelj. Zapustil nas je že leta 1907, ko je stopil v pokoj in se preselil v Ljubljano. Zdaj ima v Begunjah že tretjega naslednika. G. Košmelj je bil vesten, skrben župnik, predvsem pa rojen šolnik. Znal je jasno in prikupljivo otrokom v šoli predavati verske resnice tako, da je bil verouk najbolj zaželen ura. V dokaz naj služi ta-le dogodek: Bil je krščanski nauk v šoli, vse ga je napeto poslušalo; kar se oglašalo šolski zvonček, ki naznani konec ure. Nebohte uide nekemu otroku z jezika: Ti grdi zvonček, ti! Kot katehet je šolarjem tako globoko usadil katekizem, da so ti, ko so prišli 20 let pozneje kot ženi k izpraševanju, odgovorjali točno, da jih je bilo veselje poslušati. Da, bil je spreten katehet. Neki visoki dostojanstvenik je slučajno prišel v Begunje tisti dan, ko so otroci prejeli prvo sv. obhajilo iz rok g. Košmelja in se je o njegovem nagovoru izrazil: Ta gospod pa zna govoriti otrokom! Bil je skromen. Vso župno cerkev je

znotraj prenovil, pa župljani niso vedeli, kdo je stroške pokril. Nekaj so brzkone prispevale bogoljubne in radodarne osebe. Pa imena teh so znana le Bogu. Verniki so prišli n. pr. v nedeljo v cerkev in na vseh altarijih zagledali nove svečnike, drugo nedeljo nove krasne lustre, pa nihče ni nič vedel, da so v delu. Vso notranjost cerkve je dal okusno preslikati. Na vprašanje: Koliko ste izdali za napravo cerkvene opreme? je odgovoril: Ali je potrebno to komu vedeti? Priprost je bil v svojem življenju in obleki. Zase ni rabil veliko. Večerjal je mrzlo, spal v mrzli sobi tudi v najhujši zimi. Naj mu Bog poplača vsa dobra dela!

Iz belokranjske torbe

(Cromelj)

To nedeljo je bil na Zežlju shod KA mož in fantov južnozgodnjega dela naše dekanije. Kljub temu, da je oblačno vreme tega in onega oplahilo in da marsikdo ni mogel spraviti skupaj potrebnih dinarjev za voz, se je vendar nabralo čez 400 zavednih Belih Kranjcev. Glavni govornik, urednik Jože Košiček, je povedal toliko lepega in važnega, da mu bomo zmerom hvaležni. Naša skrb bodi, da bo Domoljub po Novem letu dosegel v Beli krajini prvi tisoč. — Nekaj jih je prišlo na Zeželj, ker so mislili, da bo kaj političnega. Za to bo prilika v kratkem času. O politiki, se pri nas dosti govori. Ljudstvo vidi, da je vlada dobro začela. Objubljajo se tudi obsežna javna dela, ki bodo večni pastorki Beli krajini v veliko pomoč. Ko bodo volitve, pa bodo naši zavedni katoliški Slovenci odločno pokazali, kdo je njih voditelj. — Revščina je še zmerom velika. Vina je v splošnem sicer mnogo več kot lani in je tudi kot olje, a kaj, ko bo cena zopet smešno nizka. Ampak — khub silni suši je vsega naraslo, samo za seno bo trda.

Novice

(Blegovica.)

Zadnja nedelja v septembru je bila res lepa nedelja. Ta dan smo imeli možnost in fanje iz Apostolstva zopet skupno spoved in obhajilo. Te domače pobožnosti so se udeležili člani in tudi mnogo drugih, tako, da je pristopilo okrog 100 moških k obhajilni misli. Spovedovati je pomagal še en duhovnik iz Ljubljane, ki je imel tudi pridigo in mašo, pri kateri je po dolgem času zopet prepeval cerkveni moški zbor. Zelo lepa je moška nedelja, še lepša bo pa takrat, ko se bodo vsi moški udeležili

Gustav Striša:

Med tihotapci alkohola

(Nadaljevanje.)

Kakor je nepričakovano izostal, tako se je nekoga dne spet nepričakovano pojavil. Bil je sladek in prijazen. Ponudil mi je fino staro žganje, češ, da je tihotapec, kar mi ni dolgo mogel zaupati, ker se je bal, da nisem dovolj zanesljiv. Meni pa proda whisky najrajši ker je spoznal, da se lahko na mene zanese. Poleg tega je njegovo žganje nekaj posebnega.

Zasmrdelo mi je nekoliko ko sem se ozrl v njegov splošeni obraz in v posevno zvijačne oči ki jim kar nisem mogel zaupati. Takoj sem si mislil, da morda ni kaj v redu in si dejal:

»Kaj, če se ta d.č. ni prišel samo maščevati nad menoj in mojo ženo, ker sva ga vedno zavrčala in jaz nisem z njim sploh skoraj nič govoril. Videl se mi je sicer zelo ošaben in kar čudno, da je bil zdaj spet kar nenačrt pri meni, saj se je žganje lahko povsod prodalo.

Ker je imel s seboj pokušnjo, sem whisky pokusil in priznati moram, da je bil izvrsten in sem malo takega pokusil v Zedinjenih državah.

Iu tako sva se domenila, da pride čez nekaj dni, da se popejmem z njim v njegovo skladišče, naložim sode in mu pijačo plačam. Cena je bila primerna, oborožen sem bil vedno in sklenil sem, da tudi še na licu mesta pokusim žganje preden mu ga plačam, da me ja ne bo mogel ociganiti.

Čez nekaj dni jo je res Ličan primahal k meni. Poklical sem svojega prijatelja Tomaža, ki je živel v sosesčini in vsi trije smo sedli v moč tovarni avtomobil ter se odpeljali po žganje

Avto je urno brnel proti Chikagu. Iz Chikaga je zdrvel spet dalje na polje in smo se vozili kakih 9 ur. Dolga je bila ta vožnja in dokaj hitro sem vozil.

Naposled smo dospeli v samotno skladišče sredi majhnega gaja. V njem je ležalo kakih 10 sodov.

»Dajte še enkrat pokusit, da bo videl moj prijatelj, kako izborno kapljico imate!« sem omenil Ličanu, ki se ni obotavljal. Pri zadnjem sodu, je vstalni skozi veho drobno cevko in potegnil iz njega whisky, da sva ga s prijateljem pokusila. Pijača je bila prav takšna kakor pokušnja, ki mi jo je prinesel in takoj sem mu naštel 1500 dolarjev.

Ličan je pograbil denar ne da bi prešel in ga kakor listje stlačil v žep, kar se mi je spet videlo dokaj sumljivo.

Naložili smo sode pod pivske zaboje in od dirjali nazaj proti Chikagu, kjer se je Ličan poslovil in obljubil, da se spet kmalu oglasi, upajoč, do bom pijačo lahko prav dobro prodal.

S prijateljem sva sama dirjala dalje. Ves čas sem se bal, da bi naju kdo ne ustavil, zato sva previdno vozila in srečno dospela domov.

Oddahnil sem se, kajti še vedno sem se bal, da mi bo Ličan kakšno zagodel in mi poslal policijo ali bandite na vrat.

Ko sva skočila z vozila, sem takoj povabil Tomaža:

»Zdaj si ga bova pa privoščila vsak dva kozarčka, dovolj sva se trudila in pehalat!«

Zabil sem pipo v sod in ga odprl. Pritekel je kozarec whiskyja, ki je bil zelo dober.

Ko sem hotel natočiti drugi kozarec, ni priteklo ničesar.

»Aha, zrak mora pritisniti.« sem dejal prijatelju in sem odbil veho ter spet odprl pipo.

Tudi zdaj ni pritekla niti kapljica žganja, pač pa je pričela iz sode teči voda.

Skočil sem k drugemu sodu. Tudi iz tega je pritekla sama voda.

»Vendar me je ociganil!« sem divje zarjul. Zvalila sva prvi sod na tla in ga kar razbila. Voda je brizgnila na vse strani. In tedaj sem ugotovil, da je Ličen pod veho pritržil majhen lij, v katerega je nalil žganja, a sicer je bila sama voda. Lij je bil spodaj zamašen in tako nama je lahko dal z njega pokušnjo.

Poizvedoval sem za gojzulom, a nikoli več ga nisem videl. S prijateljem sva se oba peljala nazaj, da bi našla tisto skladišče. Toda premalo sva pazila na pot in ko sva prišla daleč iz Chikage sva spoznala, da sva zašla v neznano ravnino, ki je ležala nepregledna pred nama, a o kakem gaju in skladišču ni bilo ne duha ne sluha.

Ko sem povedal ženi, kaj se mi je zgodilo, me ni pomilovala. Resno se je ozrla vame in mi dejala:

»Zakaj nisi zadeve menj zaupal in me povprašal? Tistemu človeku nisem nikoli niti trohice zaupala in bi mu ne nikoli! Čudno se mi je dozdevalo, da si mu sploh dal piti! V njegovih očeh je bilo toliko zlobe in prekanjenosti, da ju, sploh ni mogel skriti!«

★

Včasih je zavela v moji notranjosti praznina. Imel sem ženo, zaslužil sem. Vendar mi je čisto vzniklo vprašanje, za koga se prav za prav tako trudim in delam na žive in mrtve? In spomnil sem se na druge, ki imajo otroke ter žive in delajo za nje.

Midva sva bila že nad dve leti skupaj, a še vedno sva bila sama. Kako sem si zaželel biti oče.

obhaja. — Popoldne je bila po litanijah v cerkveni dvorani slovesna otvoritev Prosvetnega društva, ki je bilo pred tremi leti v veselje našim »patriotom« razpuščeno. Predsednik društva gosp. Jože Zavbi st. je v uvodnih besedah podal par misli o ukinjiti in zopetni vpostavitvi društva, nakar je naš rojak g. Miha Trdin v temeljnih besedah orisal pomen prosvetnih društev za potrditvo kulturnega življenja med slovensko kmetско mladino. Nato pa je govoril g. Jože Kosiček, urednik »Domoljuba«. Cerkveni zbor je zapel par prihranjenih pesmic. Ljudje so napolnili dvorano, z zanimanjem sledili vsem govorom in se razšli z željo in srcu, da bi se kmalu kaj sličnega ponovilo. — V četrtek, 10. t. m. smo pokopali Jožeta Resnika, pos. iz Jelše. Naj počiva v miru!

Prosvetno delo

(Homec)

V nedeljo 13. oktobra je priredilo obnovljeno prosvetno društvo na Homcu žalno proslavo v spomin pok. kralja Aleksandra. — Istega dne se je vršil tudi občni zbor prosvetnega društva na Homcu. Gosp. župnik Fr. Govekar je v svojem govoru poudarjal, naj bi se odslej vršilo vse prosvetno delo v duhu katoliške akcije, naj bi se ta duh vnesel tudi v igranje, ki naj tudi služi predvsem veri in širjenju kraljevine božjega na zemlji. Tako bo prosvetno delo v društvu v močno oporo katoliški akciji v lepi borniški župniji. — Istega dne dopoldne se je vršil v Šmarci tečaj Jugosl. strok. zveze za zaupnike in odbornike posameznih skupin. Ob 7 so imeli sv. mašo v Šmarci, kjer se je posebno lepo razlegalo skupno ljudsko cerkveno petje; peli so tudi moški.

Občni zbor in drugo

(Sostro)

29. sept. je bil v prosv. domu redni občni zbor »Prosvete«. Iz poročil smo razvideli, da je društvo v preteklem letu prav lepo delovalo. Društvo šteje 97 rednih in 123 podpornih članov ter ima 20 članski tamburaški zbor. Upamo, da bo novi odbor, ki smo ga izvolili, polagal vso pažnjo zlasti na socialno vzgojo, da bo društvo odgovarjalo naskoju in obtemen koristilo svojemu članstvu. — 9. okt. ob 8 je bila v domu žalna komemoracija ob obletnici kraljeve smrti. — 20. okt. bo v prosv. domu javni prosvetni večer z bogatim sporedom. Predava s skoptičnimi slikami znani predavatelj prof. Janko Mlažar.

V znamenju povdaranja delavskih pravic.

(Menges)

Dne 22. septembra smo imeli prireditev, ki je bila naznanjena v Domoljubu. Na predvečer je domača godba zaigrala par lepših pesmi pred čarobno razsvetljenim društvenim domom. Drugi dan popoldan pa je bila prireditev v dvorani. Najprej so peveli zapeli nekaj naših slovenskih pesmi, nato nam je dr. Jože Pogačnik v kratkih besedah pokazal program našega dela v prosvetnem društvu. Za tem je sledila socialna igra »Za svobodo in pravico«. Kako je govorila igra iz duše in za dušo vseh navzočih, je bilo znamenje navdušeno ploskanje igralcem. Igra je, kar je čisto razumljivo, med delavci našega kraja, ki ravno sedaj urejajo svojo strokovno organizacijo, vzbudila veliko zanimanje in navdušenje. Na željo delavcev homo igra še enkrat igrali in sicer v nedeljo, dne 20. oktobra ob pol 4 popoldne. Pred igro bo govoril o delavskem vprašanju govornik iz Ljubljane. Zato je prav, da v večjem številu pridite iz okolice. Na videnje!

Prosvetno delo

(Šmarje pri Ljubljani)

Prosveta je zopet oživljena. Zdaj se bomo pričeli svobodno gibati. Za pričetek sezone priredimo v nedeljo 20. oktobra ob 3 pop. in ob 7 zvečer v Prosvetnem domu v Šmarju veselo igro »Zenitev« in salijo prizor »Major in njegov sluga«. Najvljudneje vabimo, da pridete v velikem številu. Posebno kdor se želi namestiti, naj si privede nekoliko razvedrila. Ugodna prilika je tudi za oddajene, ker je polovitna vožnja in vlaki pridejo o pravem času.

Rdeci križ.

(Nevelj.)

Letos je društvo Rdečega križa v Nevljah razvilo veliko delavnost. Prav lepo na je proslavilo teden Rdečega križa. Tedaj je priredilo propagandno prireditev s poljudnim predavanjem in lepimi pevskimi in tamburaškimi točkami. Prireditev je prav lepo uspela in se je priglasilo tudi nekaj novih članov. Nabiral ni po občini nihče raznih prispevkov za RK, ker so ljudje zelo revni. Pač pa so se zato občani v velikem številu udeležili zaključne prireditve tedna RK. Neveljski igralci so prav lepo igrali »Miklovo Zalog«. Z igro so bili zadovoljni vsi, tako gledalci kakor tudi

igralci. Najlepše pa je to, da so se sami združili, sami dogovorili, sami režirali in se tudi sami popolnoma prostovoljno podvržli disciplini, ki je potrebna za skupno delo. To lepo sodelovanje je znak, da nikakor ni zamrla v našem rodu smisel za skupnost in da se morda vendarle bližajo boljše časi — saj je — med drugim — tudi to namena našega Rdečega križa.

Prosvetni večeri.

(Dol pri Ljubljani.)

Sredstvo, s katerim dosega prava prosveta svoj plemeniti namen, so tudi prosvetni večeri. Široko polje prosvetnega dela sili tudi naše društvo, da uvede prosvetne večere. Zato je društveni odbor na zadnji seji sklenil, da se vrši prvi prosvetni večer v četrtek, 17. oktobra ob 8 zvečer v Društvenem domu v Dolah, kamor vljudno vabimo vse člane in članice in ostale prijatelje naše prosvete. Vstop vsakomur prost!

V novo dobo.

(Nova Oselica.)

Po dolgih in nesrečnih letih nasilstva bivše JNS se zopet vrača v našo občino živahno politično življenje, kot smo ga bili vajeni nekdanj. Tudi v naši občini, kjer so dolgo vihrteli bič nad ljudstvom umetni generali, je protiljudske tiranije konec. Hvala Bogu, ostali smo neomajni in zvesti našemu voditelju dr. Koroku. — V nedeljo, dne 27. oktobra, na naš jesenski sejem, bo naše prosvetno društvo priredilo lepo igro »Utopljenec«. Pred igro govor, nato pa poje društveni pevski zbor. Pridite pogledat na naš grič! V kratkem bomo imeli občni zbor društva in pevskega oddelka. Bratje in sestre, stopimo na plan, stopimo v vrste, bodimo eno. Z združenimi močmi bomo dosegli zarjo lepših dni.

Iz dolenkajskih Benetk

(Kostanjevica)

V nedeljo smo imeli spet obisk. Kako si vsakdo želel videnje trio in pokusiti njen sladki ki bi ga sam odrgal. Posebno še vti, ki nikdar videl ni v vrnogradu! In so se tako pripeljali tam gori izpod Šmarne gore, iz Šmarinega. Vreme jim ni bilo najbolj naklonjeno, pa so se vendarle zadovoljili vračah. — Vinska zadruga je imela ogromnega dela te dni. Je pa tudi napravila vina, da je kaj! Kakih 500 hektov prvovrstne robe! Saj je bilo kakor meda! — V nedeljo bo pa glav-

Zdelo se mi je, da bi potem vse moje site podvojile, da bi delal še z večjim zanosom in da bi otrok, če bi ga dobil, dal nov silnejši zalet mojemu življenju.

Moja žena se je trudila noč in dan. Ker so prihajali razni vozniki in delavci šele po delu in so ostajali pozno v noč, ko smo tudi bolj brez skrbi točili, je sirota prečula in predelala mnogo noči. Čudil sem se ji, da je ostala še toliko zdrava.

Nekega dne mi je nepričakovano povedala, da postanem oče, česar sem se zelo razveselil. Torej so se moje želje vendarle jele izpolnjevati. Še nekaj časa bi delala in potem bi šli skupaj nazaj v domovino. Mali Američan naj ostane Slovenec, kakor je njegov oče in naj živi tam, kjer sem preživljal jaz svojo nežno mladost!

Gimbolj se je bližal usodni čas, tembolj otožna in nestrpna je žena postajala. Opazil sem, da jo skrbi, a da se premaguje.

Potem mi je nenadno jokaje priznala, da se bliža njen čas, a ona ne čuti ničesar pod srcem, kakor bi ji ležala tam mrtva, težka senca brez življenja. Potolažil sem jo, vendar sem tudi sam prestrašen čakal usodnega dne.

In res sta se rodila kar dvojčka, a obe sta bila mrtva.

Poklicani zdravnik naju je natančno izprašal. Ko je zvedel, kako je Pepca garala vse dni in noči, je trdo dejal, da je le njeno delo vzrok, da nisita rojenčka živa, ker je žena pretiravala s svojimi močmi.

Sirota je bila silno žalostna, a meni je tiha bolj trgala srce, da sem se komaj brzdal.

Ostalo nama je še upanje in spet sva se pogreznila v skrbi in delo.

Res se nama je kmalu nato rodil sinček, moj Janez, ki sem ga bil vesel bolj, kakor vsega na

svetu. Bil pa je šibek in vel, čeprav sva bila oba krepka. Ko ga je nesla žena k zdravniku, je spet zmalaj z glavo:

»Povedal sem vam že, da preveč delate. Zakaj me ne slušate? Tako radi bi bili mati, pa sproti pozabljate, kar vam ukažem!«

Vrnila se je domov in pritrta paziti nase. Bilo je že prepozno. Otroček je umrl.

V divji bolečini sam nisem vedel kaj početi. Prišel sem dolžiti samega sebe, da sem največ zakrivil, da nimava otrok, da je to zakrivil alkohol, oziroma tegobno delo, ki ga imava, ko ga prodajava ter si očitam, da sem jo pustil, da je preveč delala, čeprav je silil nisem nikoli.

In zaslužil sem, da v Ameriki ne bom nikoli dosegel sreče očetovstva, da se mi usoda posmejuje in me bije v obraz.

In vendar je bila moja točilnica v primeri z drugimi vedno poštena. V druge so zahajali pohotniki in vlačili s seboj slabe ženske ter uganjali greh vse dolge noči, a jaz sem ostal strog in neizprosen ter sem dajal pijačo samo moškim, čeprav sem se marsikomu zameril.

★

Pri nas doma je huda stiska. Oče mi je pisal dolgo pismo, v katerem mi je samo tarnal in tožil, da tako slaba še ni predla in da bi morali od lakote poginiti, če bi jih jaz ne podpiral. Vesel sem bil, da sem imel denar in sem pošiljal še več.

Tudi moja žena je zveslo podpirala svoje domače. Škoda le, da je njena mati bila preveč radodarna in je vse takoj razdala drugim, še tujim ljudem, a sama je trpela lakoto. Bila je tako usmiljena, da ni smela videti sirovaka, pa je bila že vsa iz sebe. No, morda je ravnila prav, kajti bila je po-

božna in dobra ženica in je pač računala, da ji bo Bog že vse povrnil, saj je bila že srečna, ker je videla Pepco preskrbljeno.

»Se nekaj časa bova delala, a potem se vrneva!« sem dejal nekega dne ženi in molče mi je stisnila desnico. Pred najinimi duševnimi očmi pa je zalebdela slika najinega rojstnega kraja. Oba sva se veselila, da se kmalu uresničijo najine sanje in se spet vrneva domov, če naju bo le še nekaj časa spremljala sreča, ki je včasih opoteča in nestanovitna, toda čisto tudi kapricasta in zvesta.

Kako vesele so bile tedaj najine misli. Kadaf sva imela urico časa, sva posedela, si natočila kozarec vina ter si radostno nazdravila. It se sva se vozila po morju in iskala z očmi kopnino.

Toda najin sen se je spet razbilil.

Nad svojo hišo sem spjel hodnik. Bil je le sen. Ukazal sem zaupnim ljudem, do so mi ga tako sestavili, da sem lahko v njem imel veliko skladišče polnih steklenic. Kdor me je obiskal, sem samo dvignil desko in že je tajni vzmet sprožil pokrivačo v hodniku in zasmejala se je velika skladišnica steklenic.

Ljudje so pri meni popili precej vina in tudi wiskeyja. Dokler so videli, da si nisem še opomogel, so bili še dokaj pošteni z menoj, a ko so spoznali, da mi boljše kaže, jih je premagala zavist in zato me je marsikdo naznanil. Če bi tudi jaz, ki sem imel priliko, tako popiljav, kakor mnogokateri mojih znancev, bi pač nikoli ne dosegel zelene vejice.

Oglasila se je preiskovalna komisija, češ, da spet točim whisky. Hladnokrvno sem jih vodil okoli. Toda bili so dobro informirani. Hodnikovo ograjo so mi odprli s sekuro in vse steklenice so šle rakom zvižgat, pa tudi sodi kar jih je bilo skritih v kleti pod lesenimi tlami, kajti vse so pretaknili in staknili.

na stvar naše doline prvi koncert našega pevskega okrožja, ki se vrši v Sent-Jernej, kjer bodo zapeli vsi zbori okrožja. In še to: na svojsko se pripravljamo. Kako bi se ne, ko pričakujemo; kdaj bo bombni napad. Pri nas bo za ta slučaj stvar zelo neprijetna — če bo kdaj šlo za res —, ker ni nobenih kleti. Če bi na ravnini kdo klet napravil, bi mi mogla služiti samo za vodnjak.

Slovesnosti Kristusa Kralja
(Peče)

Blizu se praznik Kristusa Kralja. Lansko leto smo imeli slavnost kronanja Kristusa Kralja in obhod s kronanim kípom. Letos hočemo slovesnost ponoviti s tem, da bo na praznikov dan popoldne ob pol 3 pridiga, nato obhod s kípom Kristusa Kralja skozi vas in pete litanije Srca Jezusovega. Nazadnje bo še cerkveno darovanje. Vabljeni so vsi verni podložniki nebeškega kralja iz peške okolice.

Poroka
(Belgrad)

Poročili se je v Belgradu v cerkvi sv. Petra g. ing. Anžič Srečko, inženjer državnega rudnika v Ravni Reki, doma iz Trebnjega, agilni član Kat. akad. starešinstva. Njegova nevesta je Ela Zekič, hčerka uglednega advokata dr. Zekiča iz Visokega pri Sarajevu. Za prvo pričo je bil g. minister dr. Krek, ki ga je zastopal g. Zitnik Alojzij, uradnik Vzajemne zavarovalnice v Belgradu, doma iz Krke. Druga priča je bil g. dr. Koce, narodni poslanec. Poročil ju je gospod Ulaga, tamošnji slovenski kaplan. Čestitamo!

Ban v Luški dolini.
(Stari trg.)

Mi, ko nedeljo, je obiskal lukajbanjo dolino g. ban dr. Marko Naflačan. Pred občinskimi dnomi v Starem trgu ga je sprejel župan g. Kržič. Nato se je vršila v občinski posvetovalnici slavnostna seja občinskega odbora in vsakih načelnikov. Pri seji je bila g. banu izročena občirna spomenica. Gospod ban je obljubil, da bo po možnosti skušal ugoditi lukajbanjim potrebam. Predvsem pa je naglasil potrebo vodne prekrbe. Ker poznamo g. bana kot moža dejanj, smo prepričani, da bo v doglednem času ugodno rešena ta najnujnejša zadeva. Po svetlobaši se je g. ban odpeljal v Babino polje. — Otvoritev in blagoslovitev občinskega zavetišča se je vršila tudi v nedeljo. Prisostvovali so vsi občinski odborniki.

načelniki sosesk in tudi veliko število drugih. Ob tej priliki je imel predavanje šef higijskega zavoda g. dr. Pire. Dalje o nujni potrebi zgraditve vodovoda za vso dolino. Ob koncu pa je zelo priporočal ustanovitev zdravstvene zadruge. Ta bi imela namen preskrbeti svojim članom brezplačno zdravljenje, zidati zavetišča za obnemogle, dalje za dojenčke-brezdoence. Za lepo in vzpodbudno predavanje se mu je zahvalil g. župnik Hafner. Pozval je prisotne, posebno pa občinske odbornike in vsake načelnike, da takoj začno z nabiranjem članov po vaseh za pristopitev k zdravstveni zadrugi.

Naše delo.
(Lom.)

V nedeljo, 20. okt. po sv. maši bo javen političen shod za občino Sv. Katarina. Prvi v času politične svobode, ki smo jo dobili po zaslugi našega voditelja dr. Koroseca. Po shodu je občni zbor naše nove ljudske stranke JRZ. — Tudi kat. prov. društvo je začelo z delom. Na obletnico smrti blagopokojnega kralja Aleksandra I. je priredilo lepo spominsko svečanost. — V nedeljo, 27. t. m. pop. bo prva igra: »Tri sestre«, z nastopom pevskega zbora. V ned., 20. okt. pop. pa bo občni zbor društva s predavanjem o nalogah katoliških prosvetnih društev. Predaval bo zastopnik iz Ljubljane g. Feršuh.

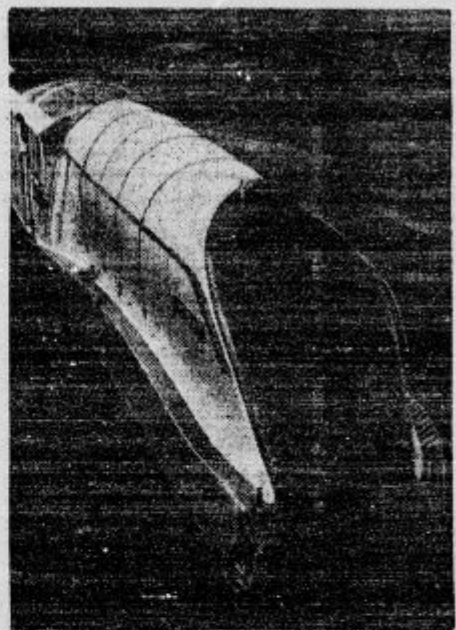
Naša stranka.
(Prežganje pri Litiji.)

V nedeljo, 20. okt. se vrši ustanovni občni zbor občinske organizacije JRZ in sicer po 10. maši v Ljudskem domu» na Prežganju. Dnevni red: 1. Poročilo predsednika. 2. Volitev odbora. 3. Slučajnosti. K obilni udeležbi vabi vse člane odbor.

Kočevski Slovenci.
(Mrava na Kočevskem.)

Naj se še naš glas sliši enkrat po slovenski zemlji — eaj smo skromni in se nikoli ne oglašamo. Naše življenje je tiho, otožno, ker smo potisnjeni med Nemce, ki nas od nekdanj, zlasti pa zadnje čase prezirajo. Zato smo bili toli bolj veseli, ko smo slišali na veličastnem političnem taboru pri Novi štifti iz jedrnatega in kremenitega govora našega starega znanca in najboljšega prijatelja gosp. Škulja, bivšega poslanca, tako prične besede v zaščito naša pozabljenih kočevskih Slovencev. Cel »Demoljub« bi popisali, če bi hoteli vsaj malo

o svetli svoj žalostni položaj v prosvetnem, gospodarskem, narodnem in cerkvenem oziru. Škratka — prav nič se ne zboljša, ker Nemec je vedno bolj ohol. Gorke besede g. Škulja, ki so izzvale v vseh navzočih ogromno odobravanje, so nam vllie novega poguma, ker jih je govoril narodni delavec, ki nam dejansko kaže že nad 20 let svoje požrtvovalno ljubezen. Ponosni smo bili, videč, da še nismo tako zavrženi, kot nam tolikrat Kočevjarji trdijo. Zares, mi pustimo druge v miru, priznavajoč jim vse pravice v največji meri, zahtevamo pa, da se tudi nam Slovincem na kočevskem ozemlju priznajo pravice, ki nam bodo omogočale miren gospodarski in narodni razvoj. Saj smo vendar na slovenski zemlji. To je možka beseda, še jo želimo slišati in videti uresničeno.

Jubilejna električna lokomotiva ki so jo naredili v čast angleškemu kralju in ki bo vozila med Newcastleom in Londonom.

In spet so me vlekli v Chicago. Sram me je bilo, da sem zardeval, a potrpeti sem moral in molčati. Na nesrečo se žene ni bilo doma. Ko se je vrnila, je mnogo stvari pogrešila, saj ni bilo ljudem dovolj, da so me odpeljali detektivi, še marsikaj so nam odnesli.

Na srečo pa ni nihče našel moje glavne zaloge, ki je obstojala iz osem sodov samega špirta, vina in žganja. Te sode sem zakopal neko noč na sosedovem vrtu blizu svoje hiše. Izkopali smo veliko, dva metra globoko, dolgo jamo in zvalil vanjo sode in jih pokrili z ruševino, da se ni opazilo to moje skladišče. Tudi si nihče pač ni mogel misliti, da bom imel blago skrito na tujem svetu. No, da je bilo vse skupaj še bolj varno, smo pod ruševino pokrili deske in nad ruševino naložili visok kup gnoja. Policija ga je videla in vihala nosove. Če bi bila vedela, kaj je pod njim, bi jih pač vihala drugače, saj bi ji gnoj ne smrdel več.

Medtem ko sem sedel v ječi, ni moja žena rok križem držala. Ker se je tudi sosed bal, da nas kdo v bližini zasleduje, saj so bile ovadbe vedno pogostejše, sta dobila nekje na deželi znanca kmeta, ki je ponoči vse sode odpeljal in jih skrnil na svojem domu. Ko sem se vrnil, sem ženi omenil, da tudi temu kmetu ne zaupam preveč, ker ga pretno poznam. Počasi sem speljal pijačo domov in jo prodal. Res se je tudi pri tem kmetu izkazalo, da me je varal in mi jemal iz sodov pijačo in jo zalival z vodo.

V vseh teh borbah sem vendarle ostal vedr in vesel, saj vsega nisem nikoli izgubil in vsakik sem se spet dvignil in si opomogel. Tudi žena mi je vedno zvesto pomagala in ni obupavala, čeprav sva morala večkrat čutili na plečih pekoči bit usode

Preden sem opustil svoje kupčije, sem poskusil še srečo s trgovino čevljev. Moj namen je bil s pomočjo trgovanja s čevlji prodati čim več alkohola.

Dal sem si napraviti škatle z lepenke, ki so imele dvojno dno. Pod prvim dnom je ležala steklenica z alkoholom, a nad njim v škatli je bil par čevljev. Tudi so lahko ljudje pri pomerjanju naročili primerno količino pijače, ne da bi bil kdo opazil. Kogar nisem poznal, sem mu prodal čevlje brez vsake pijače.

Ker sem vedel, da to podjetje ne pojde dolgo, sem imel zaloge le malo in sem vse jemal sproti. Podjetje je uspevalo, toda stredni dan sem bil pripravljen na katastrofo. In res je prišla policija prav tedaj, ko sem prodal zadnjo škatlo čevljev z dvojnimi dnomi in jih je stranka sredno odnesla. Detektivi so morali oditi z dolgim nosom.

Se bi se oskrbel z novim blagom, a spoznal sem, da me imajo vedno bolj na sumu. Često sem opazil ljudi, ki so hodili okoli trgovine, prihajajoči k meni, se mi predstavljali pod raznimi imeni, ter mi napol preteči ponujali whiskey.

Zaslutil sem, da se krog tihotapev krog mene kreči in večkrat sem sredi noči planil kvisku, ker se mi je zazdelo, da je nekdo pod mojim oknom.

Tudi žena ni bila več mirna. Opazila je, da hodijo sumljivi ljudje okoli hiše. Da naju še nihče ni napadel ali ubil, je bilo pač vzrok, ker je bilo vedno precej ljudi pri nas.

Ker sem se bal, sem pričel zahajati spat k sosedu. Tudi žena je bila bolj mirna, da sva prenočevala pri njem. To je bilo samo nekaj noči. Potem sva sklenila, da jo odrineva nazaj v staro domovino, saj sva polagoma vse prodala in imela lep izkupiček, nekaj jugoslovanskih milijončkov.

Tako sem preživel 28 let v tujini, ne da bi le en dan pozabil na svoj dom ali na svoje drage.

Ze mesece prej, preden sva se preselila, sem kupil na Dolenjskem prijazno posestvo, kamor sem sklenil iti, saj je ostala v moji duši vedno želja za kmetijstvom, ki se je nikoli nisem znebil. V kmetovanju sem gledal najlepši smoter svojega življenja.

Sen o vrnitvi se je torej moral kmalu uresničiti. Čas odhoda se je vendar kar počasi bližal.

Pričela sva se z ženo poslavljati od svojih prijateljev in znancev. Moj osebni avto je dan na dan brnel okoli.

In spet se spominjam Indijanca Dolgega nosa, ki mi je zadnjič stisnil desnico, vrgel vase za svojo kozarec whiskeyja in me bolešno pogledal. Ko sva si stisnila roki, je nekaj zamrmral in se obrnil. Njegova mlada žena mi je pa povedala, da mu je zelo hudo, ker odhajava in da me smatra za svojega dobrega prijatelja.

In pri tem poslavljanju sem šele spoznal, da mi je bila vendar tudi Amerika domovina, saj sem bil v nji dolgih 28 let. Sicer pa človek pri slovesu mnogokaj pozabi. ginjenje, ki ga občuti v sreč marsjak ublaži, da zre na vse z odpusčajnim očesom.

Bil sem zadnji dan v Ameriki. Hiša, v kateri sem preživel ta dan, ni bila več moja. Vse kar sem imel, je bilo zdaj že last drugega, a zato je bil moj lep poln dolarjev.

Počasi in zamisljen sem taval okoli hiše. Šele zdaj sem spoznal, da mi je bila draga in ljuba, saj sem si jo tako težko pridobil. In priroda? Kakor zamaknjen sem hodil po travnikih in njivah

Ob dvajsetletnici svetovne morije

(Nastavljamo.)

Dokler je carski režim vojne uplenike Slovane pripravil odhiti od Rimske, so boljševiki zavzeli drugočen posepek. Mnoge vojne uplenike so pri- tegnili k sodekovanju. Komunisti so vabili Avstrij- ce na svoje manjše zborovanja in jim tudi sicer šli na roko. V petrogradskem časopisu »Naki boho« v št. 214 iz leta 1918 čitam v tem pogledu sledeče: »Vsem sovjetom! Vse rusijski bino prosil, da organizirate sredi vojnih uplenikov celo vrsto zborovanj pod geslom: »Proč z vojno! Zvela med- narodna revolucija! Zvelo bratstvo vseh narodov! Pri sovjetih uredite posebne oddelke za vpete vo- jake in civiliste!«

Koncem decembra 1917 imam v dnivniku na- posano, da načelnik moskovskega vojnega okružja, — boljševik severa — poziva ruske vojake k bra- tanju z vojnimi upleniki, ne glede na njih narod- nost.

S kozaki so imeli boljševiki še vedno tiharim boje. Ko so prispeli okrog novega leta 1918 vras- novardjaci in boljševiki moraznji z monopolcem v Azovsko morje in hoteli zavzeti Rostov na Do- nu, so bili od kozakov po notih sepi.

Tudi v Kijevu boljševiki takrat niso imeli sreče. Ko so želeli tudi v tem mestu zagospodo- vati, so Ukrajinci boljševike razočarili. V tovar- nah so zano delavo »zabastovali« (napovedali izražki, ki ga je pa ukrajinski voditelj Vmčenko z uspehom zlozil). Ukrajinci so zapeli svoje meje in niso pustili boljševikom izražati žito v severne pokrajine, niti niso dovolili, da bi boljševiki re- volucionarni vojaški oddelki prešli ukrajinsko zemljo v svrhu pokorovanja pokrajini, ki naj bi po boljševiki zamislili pripadje pod moskovsko boljševiško oblast. Tudi Sibirija ni prešla boljševikom kot zrelo jabolko v roke. Posamezna sibiriska me- sta so bila takrat sicer v boljševiških rokah, a prešlo je mnogo tednov in mesecev, preden je bil boljševiki tudi v Sibiriji na trdnih nogah.

V Petrogradu je tiste dni izhajal semki časopis »Die Fackel« (bakija). Sovjeti so dovolili ger- manskim uplenikom, da so se organizirali v po- sebnih oddelkih, ki so jih nato stavili na razpo- lago narodnim komisarijem (boljševiškim mini- strom). Časopisje je pisalo, da že mesec dni vozi

redni vlak med tedaj po Nemcih zasodeno Rigo in rusko-boljševiškim Petrogradom.

V ruski preselenci so boljševske čete svobod- no gospodarile po svoti brez posebne discipline. Znamo so rdeči vojaki radi udarili v vinske kleti. V petrogradskem »zamskem dvorcu«, kjer so bile velike zaloge vina, se je menda vsak polk, pri- šelki na vrsto, opil do osemnogosti. V klet niso prešli sicer vrata, ampak so z bombami prebili ste- plo. Pijani krasnovogardjenci so postili pipe odprte. Vino je izteklo iz marsikateroga sode in nekateri rdeči vojaki so debesedno v vino otonili. Dospela je požarna bramba in je z brigadno izselala vino iz klet.

Kakor v Kijevu, tako je bila v tistih dneh tudi v Harkovu in Jekatarinoslavu ukrajinska vojs- ka, kar je dajalo nekaterim upanje, da ne dožive grozot, kakor so jih morali za boljševske revolu- cije prebovati severnejših pokrajin. Časopisje je

že pisalo o papirnatem ukrajinskem denarju, ki mu bo vrednost zajamčena, z vsem kar zmore Ukrajina (monopol na sladkor, veliki gozdovi itd.).

Naj natejem je podrobosti, ki sem si jih napisal okrog novega leta 1918! V Petrogradu se je vršilo veliko zborovanje čeških, nemško-avstrij- skih in poljskih vojnih uplenikov, ki je imelo se- veda boljševiški značaj. — Dne 1. januarja sem bil zopet na »kartinah«. Tako so Rusi imenovali kino. Predstavljal so drugi del vojaške drame »Macina na vojni«. Pred kino predstavo, včasih tudi za njo, so igrali na odru kako burlesko, peli kuplete in podobno. Tisti večer je kupletist hodil po bergljah in predstavljal razne več ali manj okusne slagerje. Kino je bil nabaaan občinstva. Pri blagajni pa tak dren, da so nestropeži vse šipe pobili, meni pa temeljito kosti pretegnili. —

»Pravda« poroča, da je v Harkovu vzel ob- last v svoje roke »Sovjet ukrajinskih soldatov«

Italijani spravljajo topništvo po strmih pobočjih brez potov na postojanke v Abesiniji

ter hitel po godni steri. Cutil sem, da mi je vedno težje pri srcu.

Toda moral sem se posloviti, treba je bilo iti.

Zena je ostala navidezno mirneja, čeprav je bila zelo blede in nekam prepadena. Včasih jo je trenutno zmoglo in videl sem, kako si je skrivaj obrisala solzo z oči.

Zadnji večer, ko sva imela že vse pripravlje- no za odhod, nisva nič spala. Ležala sva vsak na svoji postelji in govorila, samo govorila.

Ko sva zjutraj vstala, sva bila pomirjena. Z jasnim odsevom sva zrla bodočnost nasproti, ki se je obetala vsa lepa in ožarjena s soncem sreče.

Komaj sva vstala, naju je že presenečil moj stari prijatelj Janez Čuden, ki je bil farmer, od- daljen kakih pet kilometrov od nas:

»Vedno smo si bili dobri. Dovoilita mi, da vaju peljem s svojim avtomobilom kar do čilka- ške luke!«

Veselo sva pristala.

Preden sva stopila v samodreč, sem začul divji pasji lajež in tulenje.

Okrenil sem se in stopil k svojemu zvestemu psu Zmaju. Volka mi je nekdo že prej zastrupil.

Čudno! Ko sem se poslavljaj od ljudi, mi ni prišla solza, a ko sem potrepljal Zmaja po kom- muni glavi in se poslednjič zazrl v njegove krotke zveste oči, so mi navrele solze.

Pes mi je lizal roke, se sklanjal talostno k meni, se mi vpenjal na rame in naposled pričel tako otožno tufiti, da sem kar pobegnil in skočil v avtomobil.

Se daleč me je spremljalo talostno zateglo tulenje mojega zvestega psa.

Z ženo sva se srečno vrnila v domovino.

Zdaj imam lepo prostrano posestvo. Hišo, ki sem jo kupil, sem vse prezidal ter si postavil no- vo moderno stavbo, gospodarsko postopje in hleve.

Zemlja, gruda? Vedno sem sanjal o nji in zdaj jo imam dovolji! Prinesel sem denar s seboj in spoznal, da je bilo že vse premalo. Kajti dolenj- ski kmet je siromak, Kogar morem ga podprej in mu pomagam s posojilom, saj sem v tej skrom- ni deželici, kjer ni razkošnih milijarderjev znan kot največji bogataš daleč na okoli.

Težki so davki in večkrat je slaba letina. Toda kadar me grudi skrb in bolest grem v hlev, se vsedem med svoje lepe kravice in se zagledam v dva iskra konjička, ki koptiljata pred menoj, da se vnejamu iskre, in spomnim se na bedno rodno kočjo in na našo kravico Rjavko. Pa mi je takoj veselo pri srcu.

Večkrat pa me objame hrepenenje in tedaj se napotim s svojo življenjsko družico v svoj rodni kraj, med polhograške griče, kjer mi je tekla zi- bel. Kakor v sanjah hodiva okoli po zelenih jasah.

In ko zasije mesec ter se nasmehejo nad na- ma zvezde, greva sama po prostrani božji prirodi riha, zasanjana in srečna. Sušenju drevja pristu- knjujeva in šumenju vetra ter se veseliva mladostnih spominov, ki nama vstajajo v duši, zarajajo pred nama in nama bude veselje.

Kmalu pa se spet vrneva nazaj med dolenj- ske griče, pod prijazne vinske gorice, saj naju ča- ka tam v najinem sončnem domu nova mladost, jaita sinček, ki je ves moj in kadar ga pogledam se mi vidi, da sem spet otrok in da se mi čudežno vračajo leta nežne sončne mladosti!

(Konoc.)

Družino je treba podpirati

V Nemčiji in Franciji je pri državnih uslužbenecih v veljavi način poviševalne do- klade za otroke. — V Franciji dobi državni uradnik za prvega otroka v frankih doklade 604, za drugega 806, za tretjega 1209, za četrtega 1411; v Prusiji in Bavarski pa za prvega otroka na mesec 20 mark, 25 za drugega, 30 za tretjega. V Franciji plača državni usluž- benec davek glede na število otrok in ne po višini plače.

Pri nas se mora boriti vlada s strašnim siromaštvom, ki so ga zapustili prejšnji re- žimi. Gotovo je, da bo sedanja dalekovidna vlada pri končni ureditvi plač državnih usluž- benecov v polni meri upoštevala socialna na- čela družine in družbe. Pri tem bo gotovo vzela v poštev tudi dvojne zaslužkarje. Če bi se uvedel za doklade otrok poviševalni način in bi dobile žene nekoliko višje doklade, kot jih imajo sedaj, bi odpadel popolnoma tistil izgovor, na katerega se sedaj opirajo poro- čene uslužbenke, češ, delam, ker moč ne za- služi dovolj. Če bi izpadle na ta način iz dr- žavnih in samoupravnih služb vse poročene ženske, bi se obenem izpraznilo precej služ- benih mest, ki bi jih lahko zasedli brezposel- ni in dobro šolani moški, kar bi zopet pone- nilo olajšanje brezposelnosti.

Skratka: storiti treba vse, da družine ne bodo trpele pomanjkanja, zakaj samo država z zdravo in zadovoljno družino ima bodočnost.

rabočih deputatov». V Boljšem Tokmaku, severno od Berdjanska, so avstrijski vojni ujetniki tiste dni stražili tovarno za orožje. — Vsak je dobil puško in po — 3 patrone... Časopisje piše, da je v kavkaški armadi še stara ruska disciplina. V Tiflisu je bil boj med boljševiki in menjševiki. Zmagali so menjševiki (kozaki), ki so vzeli boljševikom med drugim tudi 30 topov.

Dne 5. (9.) januarja 1918 je poročala brzokavka, da so boljševiki z bojem zavzeli poleg Jekaterinoslava tudi Aleksandrovska. S tem je bila železniška pot do Berdjanska zaprta. Časopis »Berdjanska Zizija« (Berdjansko življenje) od 18. januarja 1918 piše med drugim iz Jekaterinoslava sledeče: »V bratsko gomilo boljševikovš črtev so položili tudi 8 trupel avstrijskih vojnih ujetnikov, ubitih v boju z boljševiki. Topovska krogla je namreč padla v barako, kjer so stanovali vojni ujetniki zaposleni pri Branski tovarni in se tam razletela. Poleg mrtvih je bilo še 25 ranjenih. Škoda, da časopis ni priobčil njih imen. Morda je bil med njimi tudi kakšen Slovenec. —

Dne 20. jan. 1918 sem čital, da so izdali sovjetji ukaz, naj se romunski poslanik v Petrogradu Diamandi aretiraj in sicer zato, ker so Romuni zaprli nekaj ruskih boljševikov, ki so prenesli svojo agitacijo na romunsko ozemlje. Na ugovor nevtralnih držav so boljševiki Diamandiju zopet dali svobodo. — Tiste dni je, nevem kdo, poizkušal umoriti Ljenu, a ni uspel. — Ljenu je izdal, tudi ne vem zakaj — ukaz o aretaciji romunskega kralja in družine. Ni mi znano, če so ta ukaz boljševiki izvršili, oziroma sploh mogli izvršiti. — Romunija je napovedala Rusiji vojno Boji okrog Kišneva. Pred Simferopolom so dobili boljševiki od Tatarov po grbi. — V Berdjansku govorijo, da sta bila v Petrogradu poleg pristaev kadetske stranke Kiškina in Singarjeva, ubita tudi socialistična Černov in Cereteli, in da so vojski petrogradske garnizije s topovi streljali na Smolni, kjer je bil sedež boljševiške vlade. Malo verjetno! — V Dardanelah je bil boj med angleškim in turško-romunskim brodom. Bojna ladja »Brestlav« potopljena, »Geben« pa pokvarjena.

Takorekoč — preko noči smo dobili tudi v Berdjansk sovjetsko oblast. Po mestu so začeli hoditi »krasnogvardejci«, ki so skrbeli za red in mir. V Berdjansku se je pojavilo po ulicah tudi precej mornarjev.

Vso oblast in vso upravo je prevzel v roke Sovjet delavskih, vojskih in kmetijskih odposlancev. Oddelki raznih uradov so bili pomeščeni po

raznih mestnih hišah. Uradniki, oziroma služabniki so večinoma ostali na svojih mestih, tako tudi načelniki uradov. Vsak oddelak pa je dobil posebnega komisarja in brez njegovega sogodpisa ni bil veljaven noben odlok in nobeno nakazilo ali potrdilo. V roki imam spisek oddelkov, ki jih je bilo 27. Naj jih navedem, kakor so jih imenovali: 1. Financovij otdel (finančni oddelak), 2. Otdel narodnega hozjajstva (narodno gospodarski oddelak), 3. Zemelnij otdel (poljedelski oddelak), 4. Otdel truda (oddelak za delo), 5. Otdel putj soobščeniija (oddelak za promet), 6. Komissariat vodnih putjev (komissariat za vodna pota), 7. Otdel počti, telegrafa in telefona (poštni, brzjavni in telefonski oddelak), 8. Otdel narodnega prosvješčenija (oddelak za narodno izobrazbo), 9. Sudebnij otdel (sodniški oddelak), 10. Sljedstvennaja komissija (preizkovalna komissija), 11. Revolucionnij tribunal (revolucionarno sodišče), 12. Vračebno sanitarnij otdel (zdravstveni oddelak), 13. Ujezdij otdel prodovoljstvija (okrajni oddelak za prehrano), 14. Oorodskoj otdel prodovoljstvija (mestni oddelak za prehrano), 15. Otdel mjestnago upravljenija (oddelak mestne uprave), 16. Otdel upravljenija navdižnim obščestvenim imuščestvom (oddelak uprave za nepremično javno premoženje), 17. Žiliščno kvartirno konflikt-naja komissija (stanovniško razsodišče), 18. Vojennij otdel (vojski oddelak), 19. Otdel obščestvennoj bezopasnosti (oddelak za javno varnost), 20. Otdel po djejam bjezencev (oddelak za begunce), 21. Otdel obščestvenago prizrijenija (oddelak za javno skrbstvo), 22. Spravočnij otdel (poizvedoval-oddelak), 23. Vojenno revolucionnij štab (vojno revolucionarni štab), 24. Komissija po organizaciji obščestvennih rabot (komissija za organizacijo javnih del), 25. Komissija po organizaciji obščestvennih stolovih (komissija za organizacijo javnih jedilnic), 26. Komissariat po borbe s kontrerevolucijoj (komissariat za borbo s kontrarevolucijo), 27. Kancelarija sovjeta (pisarna sovjeta).

»BOGOLJUB«

najboljši in najlepše opremljeni nabožni mesečnik v naši državi. Ima vedno lepe slike v bakrotisku. Pišite, da ga Vam pošljejo na ogled. Naslov: »Bogoljub«, Ljubljana, Jugoslav. tiskarna.

Kmetijski dolgovi in „Trgovski list“

Glasilo slovenskih trgovcev piše o tem predmetu tudi sledeče:

Ne sme se namreč pozabiti, da pomeni brisanje kmetijskih dolgov tudi brisanje vseh terjatev za te dolgove. Te terjatve so bile v korist naših denarnih zavodov, so bile v korist trgovcev in obrtnikov, so bile v korist tudi mnogih drugih posameznikov. Z brisanjem kmetijskih dolgov so bile brisane tudi vse te koristi in narodno premoženje se je znižalo, ni se pa dosegla kot nadomestilo prav nobena pridobitev. Za kolikor so bili brisani kmetijski dolgovi, za toliko se je tudi znižalo narodno premoženje, pa najsi so bile terjatve na te dolgove trenutno tudi brez koristi. Toda stonelo se vendarle na trdnih vrednotah in lepega da je mogle oživetiti v celoti in s tem ozdraviti ves naš denarni trg. Tako pa je naenkrat padlo narodno premoženje za nekaj milijard, a dobička ni od tega nobenega.

Zato je bilo napačno, če so te terjatve kratkoma uničene in je bil mnogo bolj pravilen in tudi mnogo bolj uporaben načrt, da se te terjatve uporabijo kot kritje za državne obveznice ali bankovce, ki bi imeli isti tečaj ko bankovci Narodne banke. Dobili bi tako nova plačilna sredstva, ki bi jih mogli uporabljati denarni zavodi in bil bi zopet denar tu, ki ga naše narodno gospodarstvo tako nujno potrebuje. Tudi če bi se zgodilo to, kar so napovedovali nasprotniki tega predloga, da bi v zasebnem prometu padel tečaj teh novih plačilnih sredstev za polovico, bi vendarle imeli vsaj za to veoto novih plačilnih sredstev. Tako pa so kmetijski dolgovi tudi črtani za polovico, samo da od tega nimamo nič.

Današnja sovjetska Rusija

(Nadaljevanje.)

Tako narašča najstrožji centralizem tudi v Rusiji vedno bolj in bolj ter izgublja razne »suverene« in »avtonomne« republike vsak dan bolj sploh ves svoj zmisel.

V prvih povojnih letih je »ladala v proračunih zaradi odprave denarnega in uvedbe blagovnega gospodarstva nepopisna zmeda. To se je izboljšalo šele z odpravo kmetijskih davkov v pridelkih (dekret z dne 11. XII. 1923) in proračun za l. 1924/25 je bil prvi, ki je bil sestavljen zgolj v denarni obliki. Znašal je tedaj komaj 2876 milj. rubljev, a je nato s strašno naglico naraščal, čim bolj so utesnjevali samostojnost posameznih zveznih republik, dokler ni končno za l. 1932 narasel na 27.541 milj. rubljev, za l. 1934 pa že celo na 47.31 milijard rubljev. Značaj sovjetske države se vidi zlasti v proračunu izdatkov, ki je kazal n. pr. za l. 1932 naslednjo sliko (v milijonih rubljev):

1. za gospodarstvo	16.052.7
2. za promet	4.026.0
3. za socialne in kulturne potrebe	1.557.4
4. za državno upravo	466.6
5. za vojsko in mornarico	1.398.5
6. za državna posojila	990.0
7. za lokalne proračune	1.498.6
8. za razno	1.554.2
Skupaj	27.542.0

Posebnosti sovjetskega proračuna sta razmeroma nizka postavka za vračanje posojil (samo 3.6% proračuna, v Angliji pa n. pr. l. 1929/30 celih 46.5% in iz-

redno visoka postavka za gospodarstvo (s prometom vred celih 72.8%, od tega samo za težko industrijo nad eno tretjino vsega proračuna).

Velik del predvidenih izdatkov se krije z davki. Po davčni reformi iz l. 1930 obstojita dva davčna sistema: eden za državno gospodarstvo, drugi za zasebno. Dočim je prvi jako previden in skrben, ima pa drugi izrazito razredno bojni značaj in hoče zasebno gospodarstvo kratko in malo izropati, da ga čim prej uniči. Državna gospodarska podjetja so obremenjena le s prometnim in dohodninskim davkom, v zasebnem gospodarstvu sta pa najvažnejša obrtni in dohodninski davek. Od l. 1931 sta uvedena še kulturni in stavbni davek, ki ju plačuje vse prebivalstvo. Davčno postopanje je posebno jasno pri enotnem kmetijskem davku: dočim so obdačeni kolhozji jako previdni in zmerno, so pa zasebne kmetije prepučene na milost in nemilost vaških sovjetov.

Kakor proračuni vseh držav, tako se ima tudi sovjetski boriti s stalnimi težavami, ker predvideva vedno najvišji napon vseh sil. Toda l. 1931 so zaostajali n. pr. dohodki iz prometa 700 milj. manj, nego je predvideval proračun, dohodki iz industrije 250 milj. manj itd., zaradi česar seveda tudi ni bilo mogoče zbrati predvidene rezerve v znesku poldruga milijarde. Najemati morajo zato tudi neprestano nova prisilna notranja posojila (od 1927—1934 jih je bilo že sedem), zato je državni dolg vnovič jako narasel, čeprav so z dekretom z dne 18. januarja l. 1918 kratko in malo črtali vse dotodanje ruske dolgove v inozemstvu.

10. Socialni položaj.

Osemnajstletno boljševiško gospodarstvo je moralo seveda precej vplivati že na zunanje družboslovne lice

RAZNO

Poljaki v Ameriki. Prva Poljska župnija v Ameriki je bila ustanovljena že pred 80 leti. Je to župnija, ki še danes nosi poljsko ime »Panna Maria« (Gospa Marija) v Teksasu. Poljski duhovnik iz Gor. Slezijske je ustvaril podlago za sedanje obširno dušno pastirstvo med ameriški Poljaki. Iz nesrečne Slezijske, kjer so Prusi (tako siražno stiskali Poljake, se je leta 1855. izselilo v Ameriko 85 poljskih družin. V Teksasu so ustanovili svojo naselbino »Panna Maria«, katera se še danes tako imenuje. Danes je v vsej Ameriki 862 poljskih katoliških župnij, od teh 815 v Združenih državah in 47 v Kanadi. Največ kat. župnij imajo v državi Pennsylvania, namreč 153. Med mesti pa je Chicaga tisto, kjer je največ poljskih župnij, tu jih je namreč 43!

Enoten nastop v vseh gospodarskih in socialno-političnih vprašanjih so sklenili češki socialisti demokracije z narodnimi socialisti in dr. Beneševsko skupino

Starostno zavarovanje v Ameriki

Med najvažnejšimi vprašanji dobro urejene države je zavarovanje za starost in obnemoglost. Kako je v tem pogledu v amer. Združenih državah?

Nad polovico Združenih držav ameriških ima že izpeljano delavsko starostno zavarovanje. Od 28 držav, ki so starostno zavarovanje sprejele, je v 20 državah obvezno.

V naslednjem prinašamo nekaj najznačilnejših določil zakona o starostnem zavarovanju največjih držav Unije. Ta pregled je za nas zelo zanimiv, ker v naštetih državah prebiva največ naših izseljencev.

V Kaliforniji je mogoče doseči pokojnino s 70. leti starosti. Tisti, ki hoče doseči uživanje pokojnine, mora biti vsaj 15 let ameriški državljan, toliko let mora tudi bivati v Kaliforniji, najmanj eno leto pa mora biti v kraju, kjer prosi za pokojnino. Pokojnina znaša 1 dolar na dan. Prosilec pa ne sme imeti premoženja, vrednega nad 3000 dolarjev. Zakon o zavarovanju je stopil v veljavo leta 1929. Polovico stroškov zavarovanja nosi država Kalifornija, drugo polovico pa okraj ali mesto, v katerem živi prosilec.

V Indijani je normirana starost 70 let. Pokojnina znaša največ 180 dolarjev letno. Prosilec mora biti 15 let ameriški državljan, 10 let mora prebivati v državi Indiana (računano od leta 1906), 1 leto v kraju, kjer prosi za pokojnino. Njegovo premoženje ne sme biti cenjeno nad 1000 dolarjev. Zakon je v veljavi od leta 1933. Stroške nosita na polovico država in okraj.

V državi Jowi je zakonito določena starost 65 let. Pokojnina ne sme segati nad 25 dolarjev mesečno. Do pokojnine ima pravico le tak, ki je 10 let amer. državljan, 2 leti prebiva v okraju, kjer prosi za pokojnino in nima nad 100 dolarjev letnih dohodkov. Stroške zavarovanja nosi država. Zakon je iz leta 1934.

Po zakonu o starostnem zavarovanju se v Michiganu doseže pokojnina s 70 leti starosti. Prosilec dobi največ 30 dolarjev mesečne pokojnine, biti pa mora 10 let ameriški državljan (računano od leta 1906). Ne sme imeti premoženja v vrednosti nad 3500 dolarjev. Stroške zavarovanja plačuje država. Zakon je bil sprejet 1933.

V državi Minnesota je predpisana starost 70 let. Pokojnina znaša 1 dolar dnevno. Pogoji za priznanje pokojnine: 15 let ameriškega državljanstva, 10 let bivanja v okraju, premoženje prosilca sme biti

vredno največ 3000 dolarjev. Stroške zavarovanja krijejo mesta, okraj in vaške občine. Zavarovanje uvedeno leta 1929.

Država Montana je uvedla starostno zavarovanje l. 1923. Predpisana starost 70 let. Prosilec mora biti 15 let ameriški državljan. Prav toliko časa mora bivati v okraju. Pokojnina znaša največ 25 dolarjev mesečno. Dovoljeni letni dohodki do 300 dolarjev. Stroške zavarovanja nosi okraj.

V državi Njujork pa zakon o starostnem zavarovanju ne predpisuje ne starosti ne višine rente, niti državljanstva. Prosilec mora živeti v državi 10 let, da dobi pravico do pokojnine, v okraju pa vsaj eno leto. Višina dohodkov in premoženja nista določena, pač pa zakon odloča, da ima pravico do pokojnine tisti član, ki je za vsako pridobivanje nespособen. Stroške nosita okraj in država vsak na polovico. Zakon je iz leta 1930.

V zakonu države Ohio je za dosego pokojnine določena starost 65 let, 15 let bivanja v državi in eno leto v okraju. Državljanstvo 15 let. Mesečna pokojnina znaša 25 dolarjev. Prosilec sme imeti premoženje v vrednosti do 3000 dolarjev, če je samski, do 4000 dolarjev, če je oženjen, cziroma 300 dolarjev letnih dohodkov. Stroške zavarovanja nosi država. Zakon je stopil v veljavo leta 1930.

V Pennsilvaniji je predpisana starostna doba 70 let, rok državljanstva in bivanja v državi 15 let. Mesečna pokojnina 30 dolarjev na mesec. O višini premoženja in letnih dohodkov ni predpisa. Stroški zavarovanja odpadejo na državo. — Zakon je bil sprejet leta 1933.

Zakon države Wisconsin zahteva 70 let starosti, rok državljanstva, bivanja v državi, in okraju 15 let. Pokojnina na dan 1 dolar. Stroške zavarovanja nosi okraj, in sicer tako, da mu eno tretjino povrne država, dve tretjini pa povrnejo mesta in vaške občine.

*****

»SLOVENEČ«

je edini slovenski katoliški dnevnik. Piše v duhu Katoliške akcije. — Štane na mesec 25 Din. — Pišite, da ga Vam pošljejo nekaj številk brezplačno na ogled. — Naslov: »Slovenec«, Ljubljana, Jugoslov. tiskarna.

DROBTINE

Zdrav človek z dobrim tekom poje in popije do 70. leta starosti okoli 76.000 kg jedi v trdem in tekočem stanju. Če vzamemo, da tehta približno 60 kg, torej je do konca svojega življenja pojedel skoraj 1300 krat toliko, kakor tehta.

*
Zalostna krava. Mestni deček na počitnicah: »Poglej no, mama, kako otožna je ta krava. To bo gotovo tista, ki daje kislo mleko.«

*
Pljuča odraslega človeka imajo prostora za 3—4 litre zraka. Človek potrebuje, kadar je pri miru, 8 litrov zraka v minuti, pri hoji 16 litrov, pri naglem vzpenjanju 24 litrov in pri daljšem teku 57 litrov v minuti.

*
Človekova koža tehta približno toliko kakor njegove kosti, rajši kaj malega več. Mož, ki tehta 70 kg, ima povprečno 12,2 kg kosti. Človek ima nekaj več toľšče kakor kože, in dvakrat toľko mišic (mesa) kakor toľšče.

*
Dve čakalnici. »Ali imate tudi čakalnico?« — Zdravnik: »Celo dve. Eno za bolnike, v drugi pa čakajo na bolnike jaz.«

*
Za kadilec. Nedavno so zgradili v pariškem predmestju veliko cerkev z denarjem, ki so ga zbrali pariški mladeniči in moľže tako, da so se odpovedali kajenju.

*
Ni mu treba govoriti. »Torej, tvoj bratrec že govori, praviš?« — »Njemu sploh ni treba govoriti, ker zadostuje, da zatuli, pa takoj vse dobi.«

*
Zavedni ameriški Poljaki. Poljska narodna zveza je imela zadnje dni v ameriškem Clevelandu občni zbor, kar se tiče njenih kulturnih ustanov. Omenjena zveza vzdržuje v Zedinjenih državah nad 200 svojih šol, v katere pohaja do 15.000 poljskih otrok. Imajo svoje učitelje in zgradbe. Zbor je sprejel geslo, da ne sme biti nobenega otroka poljskih staršev v Ameriki, ki ne bi znal jezika svoje matere in svojega očeta, ki ne bi znal poljskih šeg in običajev, in ki bi ne znal slavne preteklosti poljskega naroda.

Rusije. L. 1914 je živel v Rusiji še 82% prebivalstva na kmetih in le 18% v mestih, a l. 1932 so imela mesta že 24% vsega sovjetskega prebivalstva. L. 1914 je namreč živel v mestih le 24,7 milij. prebivalcev, l. 1932 pa že 39 milijonov, od teh 87,4% proletarcev (l. 1927 šele 68,5%). Pomnožila so se silno tudi mesta sama, kajti l. 1923 je štela Rusija šele 21 mest z več kot po 100.000 prebivalcev, l. 1931 pa že 46. Največje mesto je Moskva, ki je imela že 1926. leta 2,4 milij. prebivalcev, njej pa slede Leningrad z 1,6 milij., Kijev (0,5), Baku, Odesa, Harkov, Taškent, Rostov, Tiflis itd.

Pritisk prebivalstva s kmetov v mesta je bil v Rusiji že od nekdanj velik, odkar so pa uvedli nasilno socializacijo kmetijstva, se je pa še prav posebno povečal (letni dotok s kmetov v mesta je znašal nad 700.000). Ker industrija kljub svojemu naglemu naraščanju ni mogla spraviti vseh pod streho ter sta beda in brezposelnost silno naraščali, so uvedli z dekretom z dne 12. decembra 1932 za vse prebivalstvo posebne legitimacije. Njih namen je deloma politično-policijski, deloma pa hočejo s tem spraviti iz mest vse nepotrebne elemente.

Pretežni del mestnega prebivalstva tvori seveda delavstvo. Samo v industriji je bilo namreč zaposlenih:

	l. 1925	l. 1931
v težki industriji	1.031.000	3.113.000 delavcev
v lahki industriji	890.000	1.440.000 delavcev
skupaj:	1.921.000	4.553.000 delavcev

Š kako silno naglo je napredovala med petletko industrija, nam dokazuje dejstvo, da se je samo v kovinski, strojni in stavbni industriji zvišalo od l. 1923—1931 število delavcev skoraj za 3 milijone. Ta industrija do-

biva vedno bolj značaj veleobrato, saj se število malih podjetij (do 100 delavcev) od leta do leta manjša, število srednjih se ne izpreminja, število veleobrato je pa samo l. 1930 in 1931 naraslo od 3067 na 3904, delavcev v teh pa za 1,3 milijona.

Dve tretjini delavcev prihaja s kmetov, naraščajoča industrializacija ima nanje neugoden vpliv in rodbine se manjšajo. L. 1928 je odpadlo na eno družino še 3,92 prebivalcev, l. 1932 pa samo še 3,73. Na to vpliva gotovo tudi vedno večja zaposlenost žensk v negospodinj-skih poklicih. L. 1928 so štela ruska mesta še 2,4 milijonov delavk, l. 1932 pa že 5,7 milijona.

Socialistične stranke so si že od nekdanj domišljale, da imajo samo one v rokah recept za rešitev socialnega vprašanja. Prav posebno velja to še za boljše vike in ko so se polastili oblasti, so ga obljubili rešiti v najkrajšem času in korenito. V zmislu marksističnih načel so upali doseči to s popolnim uničenjem dotedanjega družabnega reda in z ustvaritvijo novega, komunističnega, ki bo zgrajen na diktaturi proletarijata. Glede na to so začeli uvajati takoj tudi popolnoma novo socialno zakonodajo in novo socialno skrbstvo.

Središče sovjetske države in politike tvori delavstvo, ki je stoj s prav posebnimi predpravicami. Po davčnem zakonu iz l. 1927 je plačeval n. pr. kmet z 250 Rub. dohodkov istotoliko davkov kot visoko kvalificirani delavec s 3800 Rub. letnih dohodkov. Vse je vsaj na papirju postavljeno v službo delavstva in vse je njemu podrejeno. Vse tiste ogromne množice, ki sicer tudi žive od dela, a se ne morejo nazivati »delavci«, so pa posvečene propadu, v kolikor se počasi ne bodo razvile v pravo delavstvo. Polnopravni državljani so le delavci, a drugi se jim približujejo toliko, kolikor je že pač napredovala njih

Na neki ameriški univerzi so nedavno vsajali 160 let staro seme takozvane sv. lotus rože. Sem se je prijelo.

Nevidna nadloga. Vsa večja mesta trpijo za voljo hrupa, dima in prahu, nekatera bolj, druga manj. Hrup, dim in saje se dajo do neke mere odpraviti težje pa je s prahom, ki se ga ne moremo ubraniti z nobenimi sredstvi, niti s skropitvijo cest in pometanjem. Posebno v suhem vremenu je ta nadloga velika, dasi je običajno niti ne opazimo. Z merilnimi pripravami pa se dajo prav dobro določiti množine prahu v ozračju in te množine res niso majhne. Do 10.000 ton je prahu v 1000 kub. metrov. Seveda se ta teža stopnjuje po velikosti in gostoti velemest, po njihovi legi, padavinah itd. Mesta ob rekah so n. pr. čistejšega ozračja nego druga. Kaj pomeni plast prahu, ki plava v zraku, je najbolje razvidno iz tega, da odzve 25 do 50 odstotkov sončne svetlobe!

Umri je znani češki socialdemokratski voditelj dr. Lev Winter.

RADIO

PROGRAM RADIO LJUBLJANE

od 17. oktobra do 24. oktobra 1935.

Veak dan: 12 Plošče, 12.45 Vreme, poročila, 13.30 Čas, obvestila, 13.15 Plošče, 14 Vreme, borza, 19 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — Četrtek, 17. okt.: 18 Radijski orkester, 18.40 Slovenščina za Slovence, 19.30 Nac. ura, 20 Prenos iz Hubadove dvorane, 22 Čas, poročila, vreme, spored, 22.15 Plesna godba. — Petek, 18. okt.: 11 Šolska ura, 18 Ženska ura, 18.20 Plošče, 18.40 O zaščiti upnikov, 20 Vodopivec večer, 21.20 Harmonika in orglice, 22 Čas, vreme, poročila, spored, 22.15 Ogrski plesi. — Sobota, 19. okt.: 18 Plošče, 18.20 Otvoritev razstava Franceta Kralja, 18.40 Važna zunanepolitična vprašanja, 19.30 Nac. ura, 19.50 Prenos iz Prage, 20.30 Zvočna igra, 22 Čas, vreme, poročila, spored, 22.15 Nekaj okroglih. — Nedelja, 20. okt.: 7.30 Kmetijska ura, 8 Čas, poročila, spored, 8.15 Koncert, 9.15 Akad. pevski kvintet, 9.45 Versko predavanje, 10 Prenos cerkvene glasbe iz stolnice, 11 Radijski orkester, 11.40 Požgančkov oča otrokom govorijo, 12 Čas, obvestila, spored, 12.15 Radijski orkester, 15 Plošče, 16 Gospodinjski nasveti, 16.20 Cigani, veseloigra, 17 Radijski orkester, 19 Nac. ura, 20 Čas, poročila, spored, obvestila, 20.15 Koncert, 21 Valčkova ura, 22 Čas, vreme, poročila, spored, 22.15 Prenos iz nebotičnika. — Ponedeljek, 21. okt.: 18 Zdravniška ura, 18.20 Plošče, 18.40 Kulturna kronika, 19 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila, 19.30 Nac. ura, 20 Prenos belgajske opere. — Torek, 22. okt.: 11 Šolska ura, 18 Slike iz narave, 18.40 Vzgojna vrednost umetnosti, 19.30 Nac. ura, 20 Prenos z Dunaja, 22.05 Čas, vreme, poročila, spored, 22.30 Angleške plošče. — Sreda, 23. okt.: 18 Pomen ročnega dela, 18.20 Zvočna slika, 18.40 Fran Milčinski in mladinsko oskrbstvo, 19.30 Nac. ura, 20 Lisztov koncert, 21.15 Zdravice, 22 Čas, vreme, poročila, spored, 22.15 Radijski orkester.

DOBRO ČTIVO

k Kletarstvo. Spisal Bohuslav Skalicky. Knjiga ima 192 strani in 85 slik med besedilom. Cena broš. knjigi je 60 Din, vez. v platno 72 Din, v zalogi Južoslovenske knjigarne v Ljubljani. — Kletarstvo je nauk, kako pravilno pripravljati iz grozda vino in kako ga oskrbovati, spravljati, negovati in kakš-

proletarizacija. Delavec ima povsod in v vsem prednost in le nekateri so jim v nekaterih pogledih enakopravni (n. pr. inženjerji, tehniki itd.). Kmetje so v vseh pogledih še jako daleč za delavci. Čeprav se raztezajo nekateri panoge socialnega skrbstva na vse prebivalstvo, ima pa to vendarle v glavnem značaj nekakih nagrad, ki so jih deležni predvsem tisti s predpravicami, to je delavci. L. 1932 so prištevali med delavstvo in nameščence 18,018.000 prebivalcev (od teh je bilo 5,414.000 industrijskih delavcev) in le ti uživajo vse ugodnosti sovjetske socialne zakonodaje.

Glede delovnega časa so se ravnali do l. 1928 po načelih ženevskega mednarodnega urada za delo in je bil uveden povsod enotni osemurni delavnik. L. 1929 so pa začeli uvajati polagoma sedemurnega, da bi s tem na eni strani pokazali svetovnemu proletarijatu prednosti boljše rusije, na drugi strani so pa hoteli s tem zmanjšati svojo veliko brezposelnost. Da bi delavni čas še bolj skrajšali, so uvedli petdnevni teden s 4 delavniki in enim prostim dnevom. Da bi se proizvodnja pri tem ne zmanjšala, so tekli obrati brez prestanka, kajti vse delavstvo so razdelili v 6 skupin: pet jih je delalo, ena pa počivala. Ker se pa to nikakor ni obneslo, so odredbo kmalu zopet preklicali (24. novembra l. 1931) in uvedli šestdnevni teden s petimi delavniki in enim splošnim prostim dnevom. Kar je delavstvo na ta način pridobilo, je pa izgubilo z odpravo vseh cerkvenih praznikov. Ohranili so le še 3 državne praznike s 5 prostimi dnevi (1. maj, obletnica revolucije in obletnica Leninove smrti).

V zasebno kapitalističnem gospodarstvu tvori glavno pobudo za delavnost posameznikov stremljenje za osebnim dobičkom. Ker je v komunističnem gospodarstvu ta

Gospodje

ki žele biti za mal denar elegantno in moderno oblečeni, kupujejo svoje obleke direktno v tovarni

TRGOVSKI DOM
Siernecki
TOVARNA PERLA IN OBLEK

Celje štev. 19.

z velikansko izbiro in skrajno nizkimi cenami, ki nudi: obleke iz hlačevine po 210 Din, obleke iz meltona po 264 Din, obleke iz kamgerna po 499 Din, kratke zimske plašče po 200 Din, dolge zimske plašče po 370 Din, Hubertus plašče po 280 Din in otroške obleke po 70, 95, 130 in 180 Din. Zahtevajte takoj najnovejše vzorce in veliki ilustrirani cenik, kar prejmete zastoj!

na naj bo čistoča in red v kletih. Knjiga se temeljito bavi z umnim kletarstvom, kajti brez dobrega smotrečnega kletarstva ni uspešnega vinogradništva. Novodobno kletarstvo zahteva poleg obile prakse tudi temeljitega poznanja vinske kemije in bakteriologije. Važno je poglavje v negovanju sodov in vina sploh, dalje poglavje o napakah in boleznih vin. Knjiga bo izborno služila ne samo vinogradnikom, potrebna je tudi vinskih trgovcem in gostilničarjem, ker bodo našli vsi v njej obilo praktičnih nasvetov in navodil pri ravnanju z vinom. K pravilnemu tolmačenju navodil bodo dobro služile mnogoštevilne slike (85!). Knjigo toplo priporočamo!

NAZNANILA

n Kat. prosv. društvo v št. Andražu pri Veljenju uprizoni v nedeljo 20. okt. v Prosvetnem do-

mu narodno igro s petjem »Črna žena«. Igra je zanimiva in zelo lepa. Zato pričakujemo velikega obiska. Po igri se vrši vinska trgatev.

n V št. Jurju pri Grosupljem se bo vršil dne 19. oktobra 1935 letni živinski in kramarski sejem. Kupci in prodajalci vjudno vabljeni.

n Krško ob Savi. V nedeljo, 20. oktobra, na misijonski praznik bo v društveni dvorani cerkvene hiše v Krškem ob 3 popoldne misijonska prireditev s sodelovanjem salezijanskega zavoda iz Radne. Spored: igra »Ob sinji obali in petje, ki ga oskrbi cerkveni pevski zbor. Ker je čist dobiček namenjen domačemu misijonarju g. And. Majcenu, ste najvjudneje vabljeni k prireditvi ne samo domačini, ampak tudi iz sosednjih župnij.

n Besnica — Jamnik. V nedeljo, dne 27. okt. ob 2 popoldne bo na Jamniku pri Mohorju shod JRZ. Poročal bo bivši poslanec J. Brodar. Zvečer je shod ob 6 pri Štihu v Besnici. Somišljeniki pridite v obilnem številu.

prevažen gospodarski činitelj izločen, skušajo že izza uvedbe načrtnega gospodarstva najti nove, »socialistične pobude«, ki bi nadomestila te zasebne. Začeli so s tem, da so uvedli tekme med delavstvom dveh podjetij iste vrste, a v dveh različnih krajih, katero izmed njih bo več in bolje izdelalo. Tem so sledile potem še tekmovalne pogodbe med podjetji samimi, v katerih se ena podjetja obvezujejo napram drugim dobaviti v določeni mečasu določeno množino proizvodov. Od l. 1931 dalje so pa začeli snovati še posebne »udarne brigade«, to so skupine posebno pridnih in navdušenih delavcev, ki jih pošiljajo oblasti v slabša podjetja, da tam s svojim zgledom in tudi z ostrejšimi sredstvi vplivajo na izboljšanje proizvodnje. Iz njih so se polagoma razvile razne vrste »udarnih brigad«, kakor »vzpodbujevalne brigade« za razgibanje počasnežev, »operacijske brigade« za izboljšanje sodelovanja posameznih oddelkov podjetij, »brigade za vzorno proizvodnjo« v svrhu kakovostnega izboljšanja proizvodnje, »upravne brigade« za izboljšanje uprave podjetij itd. »Udarniki« štejejo že nad 3 milijone oseb in uživajo še povsod prav posebne prednosti in ugodnosti, s čemer so se boljševiki nehote vrnili k stremljenju po osebnem dobičku, na katerega je zgrajena pobuda v obspraženem jim kapitalističnem gospodarskem redu.

Iz istega kapitalističnega reda izvira tudi načelo, ki so ga boljševiki nedavno zopet uvedli, da se namreč ravna plača po množini dela. Svojo mezdno prejme sovjetski delavec že izza dobe Nepa navadno zopet v denarju. Mezdo določa kolektivna pogodba med strokovno organizacijo in podjetjem, a ljudski komisar za delo določa najnižje plače. Mezdnih razredov je 17, in sicer:

(Nadaljevanje.)

Na Holandskem so imeli tudi pridigarico-pastorico Jakobo Mossel, ki je te dni 78 letna umrla. Ko je bila še zelo mlada, se je seznanila s cerkvenimi krogi protestantske vere in je izdala cerkveno pesmarico za mladiño v več ko sto tisoč izvodih. Nato je več let delovala v nizozem, protestantski zvezi, še preden so smele Nizozemke posecati bogoslovnice. Bila je župnijska pomočnica (nekakšna kaplanka) in je postala — kot prva ženska — tudi pridigarica v cerkvah. Pridigala je po vsej državi in radi pridig je tudi zaslavila.

Posvetovanje delavskih zbornic je bilo nedavno v Zagrebu. Na dnevnem redu je bila naredba o uvrščanju nameščencev in načrt novega trgoveškega zakona.

Ministri Švedske, Norveške, Danske in Finske so se seli nedavno v Oslu. Izrekli so se za mirno politiko skandinavskih držav.

Moderno. — To je grozno! Zakaj ljudje sploh obešajo take slike? — Najbrže zato, ker ne morejo obešiti slikarjev, ki so jih slikali.

Brinje, slive in rozine za iznajdnitveno su rešet doba
pri tvrdki **FRANC POGAČNIK** d. r. o. z. Ljubljana, Tyrševa cesta 33 **JAVNA SKLADIŠČA** (Balcan)

Mali lajnijevci. »Janez, zakljuje obo, stakaj imas danes toliko brnih panč v svojem znanstvu? — »Veš sta, pri meni sedi v šoli neki znanovek in njemu je tekla danes kri iz nosa.«

Hranilnica in posejilnica

registrirana zadruga s neodoljivo zavabo

v **Kamniku**

Šutna š ev. 22 (v lastni hiši)

Hranilne vloge obrestuje po dogovoru do 5%
Jama se presega večkratna vrednost vsak vlog.

Smeja. On: »Dragica, znanke na Valdem pisnu vedno poljubim v nadi, da ste isto z ustnicami prilepili.« — Ona: »Motite se! Ker ima naš kuhar Fido vedno moker gobček, pomadam znanke ob vanj, potem jo pa prilipim na pisnu.«

KAKO ali prodaj hranilnih knjizic vsak bank poravnate kmecckih dolgov
pri danasnih navadni izredni stroške in najverjetneje **bančno kom. zavod - Maribor** za odsvet Daj 1 - znanke
skupščina Ljubljana, Tyrševa 34

Popleskane stopnice. Žena moza, ki je rvečer po svoji navadi rad odmiral v gostilno, da se okrepi z vinom: »Francelj, posnim te, prvi do osmih domov, danes bomo pleškali stopnice.« Med tem pa je žena sprememila svoj našt in je namesto stopnic prepleskala ograjo. Moidek se pridomastil domov šele ob pol 12, da se ne pomaral stopnic, pizra kar po ograji v prvo nadstropje. Ki ga žena zakuje, mu zakljuje: »Oh, Francelj, kar po stopnicah pojdi, danes smo pleškali samo ograjo!«

Vse vprašuje

kje dobim lep modern **kloubek ali čepico.**
Najnovejše oblike in prvovrstne kakovosti pri

Mirko Bogataj, Ljubljana, Stari trg 14

Hajša od zvega. Krotilec levov je zbolel in ni mogel nastopiti v cirkusu. Njegova žena se je pomislila, da ga zastopa. »Mislite, da boše lahko akrobati divje rveriti vpraša ravnatelj. — »Če sem ukrotila moda, ki je krotil vaše leva, bom pa še leve same tudi odvrne drna žena.«

Sube gode jurche, brezovke, lističe dalje žitel in decimne seme kupuje po najnižji ceni **Sever & Komp., Ljubljana**
Gospodstvska cesta 5

Taborišče za pujsce. Ameriška država Virginija postavi taborišče, kjer bodo morali delati mladi pujsci.

Zamocece izbirajo navadno za poročnike v ameriški državi Tennessee.

Neka precej rejena učiteljica v ameriškem Njujorku ni mogla dobiti službe, iz varstva, da njena postava ne odgovarja modelu višjih učiteljic.

Sredi avgusta se je vrčila v belgijskem Bruslju konferenca izvršnega odbora socialistične delavske internacionale.

Znanstveniki so doguili, da vsebujejo koruzni škrobi rane kemične sestavine, vsled česar se pozdravja iz njih gotove vrste kemikalij.

Ali se boče te svojega revmatizma, protina osvoboditi?

Trzanje in zbijanje po udih in sklepih, oteklji udje, skrivljene roke in noge, trganje, stajanje in širpanje po raznih delih telesa, po tudi slabost pri vseh, katere je treba odpraviti, ker se sicer boleline še stopnjujejo.

Nudim vam zdravilno, mokeravno kislino razkrajajočo, imeno snovi in izločevanje pospešujočo domače zdravljenje s pijačo

Ki se za smeten način povsem naravno sestavlja iz nekakega blagodejnega zdravilnega vreča, ki ga je dobrotljiva mati narava darovala bolnim ljudem. Pijete mi takej in dobili boste iz svojih vseh drtavan obstoječih skladih povsem zastoj in franko pokakajte zajedno s posilno razpravo. Nam se boste uverili o neškodljivosti tega sredstva in njegovemu nazilno delovanju.

Postno stralno mesto:
ERNST PASTERNAK, BERLIN S. O.
Michaelkirchplatz 13, Abt. H. 294.

FIGE, ROZINE IN BRINJE
prodajalnik **SEVER & KOMP. LJUBLJANA**
Gospodstvska c. 5

Mali oglasnik
vsaka zbroda vrstic ali ne prostor veje za nakraj Daj 5. Narodni »Domoljub« pislajo samo poslovanje ako kupujejo kmetijske po trebitine ali prodajajo svoje pridelke ali čebele poslov ostroga obrtniki pomočnikov ali razpustit iz narobe.

Pristojbina za male oglase se plačaje naprej.

Zobovrebca prodam prodj, takojšnjemu plačilo. Pomočilo z znanke za odgovor je poslali upravi Domoljuba št 12591.

Kmetiči fant šibe slinbo, vsake vsakoga kmetijske dela. — Najbol v upravi lista poš št 12542.

Čevljarški pomočnik in va svet se sprejemite stalno (mešana dela) z očiabo — Travniki Treboje.

Vedno cenejša si nabovite vsi oblačila, recilno pri Preskerju St. Petra cesta 14.

Naznanje, da izvršimo in damka oblačila po najnižjih cenah. Hinko Brus, Stari trg št. 20 p. Treboje.

Občo za vsa kmetijska dela sprejemem. Isidor Florjančič, Dravje št. 34.

Slamorenove, pepelne, stekalnice in mlino za sadje pluge in brone, kuči za iznajdnitvo in Evinsko krmo, jermena, šedilnice, želirane peči, vodovodne cevi, lrpajke za vodo in ognjino, ves starobi material, vsi najgodnejše tvrdika

Fr. Stupica, Ljubljana
Gospodstvska cesta 1.
Zeloga potrebštin za bebelstvo, mlekardivo z sadjarstvo. - Nakup starej. Eleno in drugo korin. Monopolna naloga razstavlja, vli-galnik kapot in vreo.

Vajenca za kolarsko uban Ivan, Toplice pri Uben mestu.

Seznam izžrebanih števil koterije prost gas. čene »Savica« v Bohinju, katerih dobitki še niso dvignjeni. Zrebanje se je vršilo dne 6. X. t. l. Štev. 42, 89, 106, 264, 295, 299, 341, 415, 440, 446, 460, 490, 604, 607, 758, 775, 782, 812, 905, 957, 993, 1069, 1071, 1073, 1090, 1095, 1101, 1123, 1135, 1143, 1225, 1240, 1276, 1325, 1373, 1427, 1474, 1500, 1540, 1548, 1590, 1689, 1706, 1790, 1816, 1997, 1899, 1953, 1989, 1991, 2045, 2143, 2191, 2199, 2292, 2299, 2301, 2368, 2391, 2466, 2516, 2537, 2669, 2668, 2682, 2785, 2790, 2800, 2831, 2855, 2856, 2916, 2965, 2995.

Dobitki se dobijo dne 13. t. m. in 20. t. m. od 12 do 6 pop. v gas. domu na Kamenjah. Kdor ne dvigne dobitka v tem roku, zapade isti v korist bene.

Fige, slive in rozine za žganjekuho,
oddaja po najnižji ceni tvrdika
IVAN JELAČIN, Ljubljana, Emonska c. 8

Dražba posestva. Dne 4. novembra 1935 se bo prodalo pri sreskem sodišču v Mokrionogu na sodni dražbi pod izredno ugodnimi pogoji obširnejše posestvo, obstoječe iz dobro ohranjenih gospodarskih poslopj, obširnih travnikov, njiv, vinogradov in gozdov. — Vse podrobnejše podatke dobite v pisarni dr. Čampe, advokata v Ljubljani, Aleksandrova cesta 4.

Primerne vprašanje. »Ta avto bi vam topla pripravil, ker je še preizkušen. On vam pokake sve.« — »Mislite ta ali oni svet?«

Železne peči

za vsako ceno, štedilnike v najrazličnejših izpeljavah, kuhinjsko posodo in vso železino Vam nudi

FR. STUPICA
železnina
Ljubljana
Gospodstvska 1.

Ni mogoče da je tako poceni!

A vendar je resnica, da dobite članke in pe Daj 4-94, 7 - 9 - gladike po Daj 7 - 11 - čisto vilizno bago za plačilo 100 cm po Daj 29 - 39 - 45 - za oblačila 70 cm po Daj 19-50. Črpepe da čiče in v vseh barvah po Daj 57 - samet vzorci po Daj 17 - gladike Daj 40 - t. t. d.

IVAN SATNIK
Kranj 17

Štirikrat podžrtani visoki C. Na mestnem gledališču v Vrsclavi na Nemškem polje koloraturna pevka Erna Sack. Ončotni liči porodnja, da je ta pevka pri znamenitju gramofonskih plisk v berlinski pevski akademiji zapela štirikrat podžrtani visoki C. Nekaj dni pozneje je pevka to ponovila na muzikalnem večeru radio postaje v Hamburgu. List pravi, da danes ni najčisti nobene pevke svi na svetu, ki bi kaj takega zmogla. Ša je štirikrat podžrtani visoki C prava redkost. Na gramofonske pliske se nikdar ni bil vjet. Sedaj je pevko sprejela na svoj oder dražhanske drž. opera.

Radi davka na papir je v Bolgariji prepovedano kaj naviti v poposaj ali tucopajni papir.